

Centralista
XLVIII/2

centralista
XLVIII/2

Köszöntő

ADVENTI GYERTYÁK...

Első gyertya: „Kegyelem és békesség!”

„Kegyelem és békesség nektek Atyánktól az Istentől és Jézus Krisztustól, a mi Urunktól!” (1Kor 1,3) Szent Pál apostol szavaival köszöntöm a Centralista karácsonyi számának Olvasóit. Kegyelmet kívánok a mögöttünk lévő, lassan véget érő 2020-as esztendőhöz, és békességet az előttünk álló új évhez. Hálával tartozom mindazoknak, akik a kiadvány létrejöttéhez a jelen körülmények között sokszor erejükön felül és minden lehetőséget megragadva hozzájárultak. A tavaszi járványhelyzet idején nem sikerült kiadnunk a Centralistát, ezért most bővebb tartalommal juttatjuk el a Kedves Olvasóhoz. Köszönetet mondok mindazoknak, akik a MEI-t bármilyen módon támogatták, segítve ezzel a növendékpapság munkáját, kikapcsolódását és lelki fejlődését. Imáinkban hordozzuk Jötevőinket!

Második gyertya: Krisztussal együtt, az ajtón túl (is):

Karantén, zárt ajtók. Nagyjából úgy érezhettük magunkat, mint az apostolok húsvétkor. De kicsit mégis másként. Vajon mi az ajtón túl, a szoba és a lakás magányában egyedül voltunk? Tegyük föl magunknak bátran a kérdést: beengedtem-e Jézust ezen az ajtón keresztül? Találkoztam-e Vele, mint Tamás? Elhittem-e, hogy Ő bármikor bejöhet maszk, védőruha, negatív teszt nélkül is a szobámba és beszélgethet velem? Átélttem-e, hogy az ő jelenléte az egyetlen védőoltás és gyógyszer minden betegségre? Megtapasztaltam-e, hogy Ő megőlelhet távolságtartás nélkül is? Ráébredtem-e, hogy Ő szeretne velem lenni – neki nincsen szüksége elkülönítésre? Ha igen, akkor már számomra elkezdődött az „Úr-jövet”, a nehéz hetek és hónapok adventté és karácsonnyá tudtak válni számomra. Ha még nem, akkor van rá lehetőségem! Rendkívüli az adventünk és a karácsonyunk is: lelkiekben most mindent ki kell tárnunk, hogy Krisztussal együtt legyünk az ajtón túl (is).

Harmadik gyertya: „Pap: Járjatok békével! Hívek: Járjunk együtt!”

Elképzeltem, hogy az új egyházi év, melynek küszöbét éppen csak átléptük, új formulát hoz a liturgiába. A pap elbocsátja a népet: „Járjatok békével!” – mi pedig feleljük: „Járjunk együtt!” Nem lenne teljesen ismeretlen, sőt szokatlan ennek egyik része sem. Első felével Erdély-szerte találkozhatunk, Isten Szolgája, Márton Áron Püspök javaslata alapján lett a „Menjetek békével!” helyett így. A hívek válasza pedig a 2019-es romániai pápalátogatás mottója volt: „Járjunk együtt!” Ez most aligha lehetséges. Fizikailag. De imádságban, lelkiekben igen! Kivel járhatunk együtt? Krisztussal és bárkivel. Nincs létszámkorlát, nem kell védőmaszk: az imádság mindent képes áthatni, minden távolságot és intézkedést felülírni. Az imádság most az irgalmasság testi-lelki cselekedeteivé tud válni. Hiszem, hogy ennek az adventnek „ima-hadjárattá” kell válnia: a bajba-jutottakért, a gyógyulásért egymásért, a betegeket ápolókért és a megtérésért. Most minden mást félre kell tenni: békével együtt járni a békétlenségben, imával együtt járni az imádságban.

Negyedik gyertya: „Az Istent szeretőknek minden a javukra válik.” (Róm 8,28)

Legyen reményünk Szent Pál apostol levelének ez a része, melyet Boldog Brenner János, a Központi Szeminárium egykori növendéke jelmondatául választott. Most, az ő emléknapját megünnepeelve kérjük közbenjárását, hogy ez a rendkívüli helyzet és év mind a javunkra váljék. Éljen bennünk a hit, a remény és a szeretet.

A négy gyertya „lángjainak gondolataival” kívánok a MEI minden tagja és a Ház lakói nevében áldott, kegyelemteljes ünnepeket, remélve, hogy Krisztust várva, vele járva, együtt – békében – imában az ajtón túl is találkozunk...

Imában együtt járva:

Szabó Gábor
MEI-elnök

TARTALOM

KÖSZÖNTŐ

Szabó Gábor MEI-elnök köszöntője 5

MUTASD MAGAD

Bakos Áron 9
Csiki Ferenc Patrik 10
Csupor Márton 11
Farkas Ákos 13
Finta Zsolt 14
Hasap Ferenc 15
Mario-Cristian Karnel 16
Ioan-Marian Motolan 17
Németh Norbert 18
Utschalott Árpád 20

ELMÉLET

Molnár Ádám: Keleti egyházatyák tanítása
a szentáldozásról 21
Szlama Ákos: Jézus megkísértésének története
a szinoptikus evangéliumokban 33
Vörös Dániel: A jelenkor kritikája – könyvajánló 48
Vörös Dániel: Robert Owen és a Rerum novarum 51

INTERJÚ

Pongrácz Benedek: Hivatásom a természet szolgálata
– Interjú Szekeres Zsófia természetvédelmi őrrrel 60
Beszélgetés Lovassy Attila atyával, szemináriumunk új
prefektusával (forrása a Váci Egyházmegye weboldala) 65

LELKISÉG

Riesz Benedek: Mi a valóság? 71
Utschalott Árpád: Röp-gondolat az Istentől kapott
ajándékokról 73
1 kispap – 2 kérdés! 75

PRÓZA

Pongrácz Benedek: Merülök; Óda a pusztasághoz **80**

Rátkai István: Csendes éj; December 15. **81**

Utschalott Árpád: Isten fegyverzete **82**

BESZÁMOLÓK

Kispapok nyári élményei – személyes beszámolók **83**

Élet a szemináriumban – első félév **87**

Finta Zsolt: Már nagyon vártam beöltözésem napját **91**

Megújult a MEI könyvtár **93**

A Központi Papnevelő Intézet növendékeinek névsora **94**

BAKOS ÁRON

Dicsértessék a Jézus Krisztus!
Bakos Áronnak hívnak, a Székesfehérvári Egyházmegye negyed éves papnövendéke vagyok. 1998-ban születtem Tatabányán. Gimnáziumi tanulmányaimat az esztergomi Temesvári Pelbárt Ferences Gimnáziumban végeztem. Itt fogalmazódott meg bennem a papi hivatás gondolata, de sokáig nem tudtam eldönteni, hogy a ferencesekhez, vagy egyházmegyes papnak jelentkezzek. Végül az utóbbi mellett döntöttem, majd barátaim, és ismerőseim

javaslatára Veszprémi Főegyházmegyébe jelentkeztem, ahová Márfi Gyula érsek úr fel is vett. Három évig a veszprémi Boldog Gizella Szemináriumban készültem a papságra, mialatt a Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskolán folytattam teológiai tanulmányaimat. Sok értékes tapasztalattal, tudással és sok baráttal gazdagodtam. Harmadévesként mégis felmerült bennem a gondolat, hogy visszatérjek a saját egyházmegyémbé, vagyis a Székesfehérvári Egyházmegyébe. Végül is úgy döntöttem, hogy elhagyom a Veszprémi Egyházmegyét, és kérem a felvételemet Spányi Antal püspök atyától. Miután ezt megbeszéltem dr. Varga István rektor úrral, és dr. Udvardy György érsek úrral, jelentkeztem a Székesfehérvári Egyházmegyébe. Püspök atya fel is vett, majd a budapesti Központi Papnevelő Intézetbe küldött, hogy itt folytassam a papságra való felkészülést.

CSIKI FERENC PATRIK

Csiki Ferenc Patriknak hívnak, 2001. szeptember 27.-én születtem Budapesten.

A Központi Papnevelő Intézet első évfolyamos papnövendéke vagyok. Születésem óta Érden élek, egy háromgyermekes család második gyermekeként. Általános iskolai tanulmányaimat az érdi Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskolában végeztem, majd a középiskolát a Budapesti Egyetemi Katolikus Gimnáziumban.

Vallásgyakorló családban nevelkedtem. Minden héten vasárnapi szentmisén vettem részt valamint hittanórán. A hittanos közösség révén sok embert ismerhettem meg, és egyre inkább be tudtam kapcsolódni a plébánia életébe. Másodikos koromban az akkori miniszevezető buzdítására elkezdtem ministrálni.

Az oltár körüli szolgálat meghatározó pont a hivatásom kialakulásában, ugyanígy említhetem plébánosom Maklári István példamutató lelkipásztori hiteles életét, mely nagy hatással volt rám. Gimnáziumi éveimet is meghatározó pontként tudom írni hivatásom kialakulása mellett, mivel ezekben az években a tanárok keresztény életpéldája, a lelki élet sokszínű programja, valamint a sok közösségi programban való aktív szerepvállalás sokat hozott a hivatásomhoz.

Végül pedig köszönöm mindazoknak, akik imájukban hordozzák a papnövendékeket.

CSUPOR MÁRTON

Kedves Testvérek!

Csopor Márton vagyok, 2002-ben születtem Sárváron. Középiskolai tanulmányaimat a Szombathelyi Művészeti Szakgimnáziumban végeztem. Mielőtt felvételemet kértem a szemináriumba, 6 évig a Sárvár-kertvárosi Szent Miklós templomban szolgáltam kántorként. Első alkalommal 5 évvel ezelőtt éreztem azt, hogy Isten megszólít, de akkor még nem nagyon foglalkoztam vele, nem tulajdonítottam neki nagy jelentőséget. Aztán komolyabban

3 éve fogalmazódott meg bennem, ekkor kerestem fel plébánosomat, aki attól fogva kellő szigorral, bölcsességgel, de mindig szeretettel terelt ezen az úton.

Isten nagyon sok kegyelemmel, megerősítéssel látott el azon az úton, aminek a végén kimondtam a hívására az igent. 2018 nyarán anyai nagymamám kórházba került, ahol szüleimmel együtt napi szinten látogattuk őt. Itt ilyenkor volt alkalmam néhány másik kórterembe is bemenni, ahol nagyon beteg, szinte haldokló és magatehetetlen emberekkel találkoztam. Amikor megérkeztem, mindig örömmel fogadtak, pedig igazából semmi egyebet nem tettem, csak szeretettel viszonyultam hozzájuk és érdeklődtem foglalkozásuk felől. Amikor távoztam, mindig mondták, hogy este értem fohászkodnak, hogy pap legyek. Valójában talán ekkor szembesültem azzal, hogy mennyi ember imádkozik értem, ekkor szembesültem azzal, hogy Istennek tényleg terve van velem.

Mielőtt az Isteni hívásra igent mondtam volna, szerettem volna pedagógusi pályára lépni. A zene és a magyar nyelv vonzott a leginkább. A plébánián megrendezett nyári táborokon igyekeztem mindig aktívan részt venni, általában az én feladatomból volt, hogy a gyerekeknek énekeket tanítsak. Fontosnak tartom, hogy az egyházi könnyűzene művelésén túl ne fosszuk meg a gyermekeket a zsoltárok, gregorián alapokon nyugvó egyházi énekeink megismerésétől. Az éneklés mel-

lett pedig minden foglalkozáson előkerült 1-1 bibliai idézet is, amely a gyerekek tábori napjainak vezérgondolatául szolgált .

Leginkább ezen két dolog összekapcsolódása vonz a papi hivatásban, hogy egyszerre foglalkozhatok a fiatalokkal és az idősekkel. Míg a gyerekeknek a szellemi táplálékot közvetíthetem majd a Biblia tanítása, magyarázása által, addig a beteghez elvihetem a legszentebb Oltáriszentséget, mely olyan táplálék számukra, amely minden fájdalmukat feledteti, hovatovább kereszthordozásukban is megsegíti őket.

Kérem a kedves Olvasókat, imádkozzunk együtt azokért a fiatalokért, akik még nem mertek konkrét választ adni Isten hívására, hogy e kérdés átgondolását követően bátran tudjanak dönteni, elindulni egy hosszú, nehéz, ám mégis csodálatos úton!

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

FARKAS ÁKOS

A Váci Egyházmegye elsőéves papnövendéke vagyok. Turáról származom, nagycsaládból. Gimnázium után a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen diplomáztam egyházzene-orgona szakon. Ezek az évek nagyon meghatározóak voltak a hivatásomban. Bár kisgyermekkorom óta szerves részét alkotta életemnek a szentmise, énekkar és hittan, mégis az egyetemi évek alatt tudtam hitemet mélyebben megélni. A Váci utcai Szent Mihály templomban találtam otthonra és ismerhettem meg

nagyszerű papokat, családapákat, fiatalokat, akiknek a példáját látva megerősödött bennem a felismerés, hogy miért, kikért és hogyan érdemes férfinak, kereszténynek és papnak lenni, igent mondani a hívásra. Ekkor kezdtem rendszeresen szolgálatot teljesíteni a liturgiákon, az asszisztenciában vagy a scholában. 2019-ben Beer Miklós püspök úr vett fel kispapjai közé, aki Kismarosra küldött az egyházmegye előkészítő szemináriumába, majd egy év után a Központi Szemináriumban kezdtem meg tanulmányaimat.

„Mit adhatnék az Úrnak mindazért, amit nekem adott? Veszem az üdvösség kelyhét és az Úr nevét hívom segítségül” (115. zsoltár)

FINTA ZSOLT

Finta Zsoltnak hívnak. 1982. december 16-án születtem Kovásznán, Háromszék vármegyében,

Erdélyben. 1990-ben települtünk a családdal Magyarországra, Dunakeszire. A mai napig itt élünk.

Itt találkoztam a Szentjánosbogár közösséggel és a Jóistennel. Egy barátom hívására csatlakoztam a Jézus Szíve templom gitáros közösségéhez és a Szentjánosbogár klubhoz. Néhány év elteltével már klubvezető lettem, illetve a táborokban

csoportvezető és táborvezető. Az egyik ilyen táborban kérdezte meg egy fiatal pap krumplipucolás közben, hogy nem akarok-e katolizálni, ugyanis addig egy református keresztséggel rendelkeztem.

A táborból való hazatérés után tovább foglalkoztatott a gondolat, ezért felkerestem templomunk hitoktatóját, és elkezdtem hozzá járni. A jezsuiták és a Szentjánosbogár közösség szervezésében részesültem az elsőáldozás és a bér márkolás szentségében.

Akolitus testvérem hívására jelentkeztem az egyházmegye akolitus képzésére, melynek elvégzése után felvételiztem a váci Apor Vilmos Katolikus Főiskola katekéta- és lelkipásztori munkatárs szakára, melyből két évet végeztem el. Ekkor már mindennapos volt életemben a reggeli zsolozsma és szentmise. A szemináriumi nyílt napok és hétvégék látogatása után eltöltöttem a jezsuitáknál is egy hivatás hétvégét, melyet Dobogókőn egy 5 napos szentignáci elcsendesülés követett. Szentföldi zarándoklatom után a csíksomlyói pápalátogatás következett, ahol már kispaptestvérem örömmel újságolta a hírt, hogy várnak a konkurzusra. A kismarosí propedeutikus év után költöztem be a Központi Szemináriumba.

HASAP FERENC

1993-ban születtem Székesfehérváron. Két családós és egy szerzetes nővérem van, aki a Teréz anya rendjében szolgál.

Családunk baráti, nagycsaládos közössége, a helyi hittan- és bibliaórák nagy hatással voltak lelki fejlődésemtre.

A helyi, baracskai általános iskola elvégzése után Székesfehérvárra jártam műszaki szakközépiskolába, majd a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen mérnök-informatikát tanultam. Az egyetemi évek alatt éreztem először komolyabban,

hogyan Istennek más tervei vannak velem, de ezt ekkor az egyetemi nehézségeknél tudtam be.

2016-ban elkezdtem dolgozni egy kisebb cégnél programozóként. Itt nagyon jó munkahelyi közösségbe kerültem, többségében katolikus, regnumi munkatársaim voltak. Aztán egyre inkább hallottam belül Isten hívó szavát, így munka mellett részt vettem a jezsuitáknál egy hivatástisztázó éven. Ez idő alatt a jezsuitákon kívül jobban megismerkedtem a ferencesekkel és más szerzetesrendekkel is, illetve a családós hivatáson is sokat gondolkodtam, de valahogy mindig az egyházmegyei papi hivatáshoz tértem vissza.

A döntésem azonban csak egy évvel később született meg. Sikerült még több időt töltenem Istennel, rendszeresen imádkoztam a rózsafüzért, illetve többet olvastam a Szentírást is.

Összetettem, hogy milyen jelei voltak az életemben Istennek, és ekkor már nagyon egyértelműen kirajzolódott, hogy a papi hivatás felé vezet.

MARIO-CRISTIAN KARNELV

A nevem Karnel Mario-Cristian. A Temesvári Egyházmegye papnövendéke vagyok. 2001. november 23-án születtem Anina-Steierdorf városában, ahol elvégeztem az általános iskolát, majd tanulmányaimat az Aninai „Mathias Hammer” Gimnáziumban folytattam, ahol érettségi bizonyítványt szereztem.

A papságra való hivatásomat 12 éves koromban éreztem először, amikor ministráns lettem. Miután felvettek a gimnáziumba, a papi hivatás érzése egyre inkább jelen volt az életemben, és idővel egyre erősödött bennem. Elkezdtem minden nap szentmisére járni és ministránsi szolgálatot vállalni. Az érettségi megszerzése után felvételt nyertem a Gyulafehérvári Római Katolikus Hittudományi Főiskolára. Pál József püspök úr döntése szerint a teológiai tanulmányaimat Magyarországon a Központi Papnevelő Intézetben kezdem.

A kérdések, melyek felvetődtek bennem a hivatásommal kapcsolatban, mind Krisztusba vetett hitemben találtak választ.

Elég, ha szeretünk és hiszünk Istenben. Ő minden lehetséges dolgot véghezvisz, hiszen:

„Minden lehetséges annak, aki hisz”. (Mk. 9,23)

Imádkozzatok értem!

IOAN-MARIAN MOTOLAN

Motolan Ioan Marian vagyok. 2001. július 1-jén születtem, a Caras Severin megyei Slatina-timis községben. Nem szeretnék részletesen magamról írni, inkább csak az érdekes részekre térek ki.

2016 nyarán a Temesvári Egyházmegye fiataljai meghívást kaptak egy ifjúsági találkozóra, ahol bizonyos bibliai témákról is volt szó. Erre az ifjúsági találkozóra a temesvári Gerhardinum Római Katolikus Gimnáziumban került sor. Számomra ez volt az első alkalom, amikor ilyen élmény-

ben volt részem a fiatalokkal. Most pedig arra emlékszem, hogy a csoportvezetők vigyáztak ránk, és ők bátorítottak minket véleményünk kifejezésére. Az a tény vagy ok, amely megérintett, az a középiskola fiataljainak intenzitása vagy inkább kedvessége volt. A nap nagyszerűen zárult, a templom tele energikus és vidám fiatalokkal, akik részt vettek a szentmisén. A boldogság-mondások közül a „Boldogok az irgalmasok...” volt a téma aznap, de számomra a pályaválasztásról is szólt. Hazafelé mondtam spirituális atyámnak, hogy a középiskola a következő választásom. A középiskolás évek voltak a legszebbek, mert valóban az embereken keresztül kezdtem látni Istent.

A középiskola után megértettem, hogy Isten hív engem, de meg kell Őt keresnem.

Tudod, hogyan lehet megnevetetni Istent? Mesélj neki a terveidről.
(Ismeretlen szerző)

NÉMETH NORBERT

Németh Norbert vagyok a szombathelyi egyházmegye papnövendéke. 1984-ben születtem a borsod megyei Szikszón. Gyermek éveimet szülőfalumban Hernádvécsén töltöttem, ott végeztem el általános iskolai tanulmányaimat. 13 éves koromban költöztünk a közeli kisvárosba Encsre, szüleim a mai napig ott élnek. Nővérem családot alapított és szerető édesanyja keresztlánynak. Miskolcon érettségiztem a Fáy András Közgazdasági Szakközépiskolában, majd ezt követően Budapesten a Szent István

Egyetem Budai Campusán kertészmérnöki diplomát szereztem.

A természet és a növények iránti szeretetét, gondoskodását az anyai ági őseim neveltetésének köszönhetem, melyet a tanulmányaim után a kerttervezésben, kertépítésben és virágkötészetben éltem meg igazán. A szakma magával ragadott és ennek köszönhetően sok helyen megfordultam a világban, betekintést nyerve Isten csodálatos művébe. Ez a kaland hosszúira sikeredett, sok-sok élménnyel, tapasztalattal gazdagodva. Utólag visszatekintve egy útkeresési időszaknak is mondhatom, melynek során sokszor éreztem Isten gondviselő szeretetét örömben és bánatban. Nehézségek idején a remény mindig jelen volt és nagyon bíztam benne, hogy egyszer megmutatja a számomra kijelölt utat, melyet az Ő akarata szerint kell végig járnom.

Nagy tisztelettel gondolok Abaújra mint szülőföldemre, hisz a valósi értékeket örökségül e vidékről hoztam. Erősen él a szívemben a Szűzanya iránti tisztelet, melyet a számos zarándokút kegyelmének köszönhetek. Általa kerültem közelebb szent fiához, Jézushoz és találkozásaink gyümölcseként lett egyre mélyebb és személyesebb az Istennel való kapcsolatom. Ajándékain keresztül vezetett el a megkezdett útra, melyre annak idején Mária is Igent mert mondani.

„Íme, az Úr szolgálója vagyok, legyen nekem a te igéd szerint” (Lk.1,38).

Istennek legyen hála, hogy megjutalmazott olyan emberekkel eddigi életemben, akik valamilyen formában hozzájárultak, támogattak és elfogadták döntésemet. Elsősorban szüleimnek akik felneveltek és megteremtették számomra a boldog, szeretettel teli családi légkört. Gyermekkorom plébánosának, akinek szolgálata példaértékű volt számomra, és az alapokat elültette a szívembe. Kaptam lelkipásztor, szívemhez szóló atyákat a szentbeszédek által, zárandoktársakat, híveket akik testvéri szeretettel, imáikkal velem vannak, és részesei ennek a megkezdett útnak.

UTSCHALOTT ÁRPÁD

Utschalott Árpád József vagyok. 1996. szeptember 18-án születtem Hatvanban. Kartal nagyközségből származom. Édesapám kántor, édesanyám hitoktató. Négy idősebb testvérem van, három bátyám és egy nővérem.

Az Aszódi Evangélikus Gimnáziumban érettségiztem 2015-ben. Két évig a Gourmand Vendéglátóipari Szakiskolába jártam, ahol szakács és vendéglátószervező-vendéglős szakképesítést szereztem. 6 hónapig Rákosszentmihályon dolgoztam egy étteremben.

2018-tól egy tanévig a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola nappali tagozatos hallgatója voltam katekéta – lelkipásztori munkatárs szakon. Tagja vagyok a kartali Szent Erzsébet madárkái templomi kórusnak és a kartali karitászcsoportnak és szívesen szolgálok mindkettőben.

2009 óta a Galgamenti Nagyboldogasszony Közösség tagja vagyok, 2013 óta szolgáló kisebb testvérként.

A papi hivatást először egy nagymarosi ifjúsági találkozón, szentsegímadás közben éreztem, bár akkor még nem igazán tudtam, hogy mihez kezdjek vele. Az azóta eltelt évek során több emberrel is volt szerencsém személyesen beszélgetni, akik a papi/szerzetesi hivatást választották.

Az ő tanúságtételük és az Isten türelmes szeretetének hála, hogy én is igent tudtam mondani a papi hivatásra.

Molnár Ádám

KELETI EGYHÁZATYÁK TANÍTÁSA A SZENTÁLDOZÁSRÓL

*A Didakhé, Jusztinosz apologéta, Tertullianus,
Ciprián, Aranyszájú Szent János és Nagy Szent Bazil
Eucharisztia-értelmezése*

Bevezetés

„Íme, ez illeti ajkaidat s elvétetik gonoszságod és bűnöd megtisztítatik.”¹

A fent idézett sorok Izaiás próféta könyvéből valók, de bizánci szertartásunkban ezeket a szavakat mondja a pap, mialatt a hívek részesülnek Krisztus szent testéből és véréből. Felmerülhet bennünk a kérdés, vajon ilyen egyszerű mindez? Vétkezünk, majd elmegyünk áldozni és minden bűnünkre bocsánatot nyerünk? A bűnbánat szentsége az, ami kifejezetten a bűnök elengedésére szolgál, de szem előtt kell tartani, hogy az imént említett szentségek egyikében sem részesülhetünk kellő felkészülés nélkül (természetesen ez vonatkozik a többi öt szentségre is).

¹ A görögszertartású katolikus egyház szent és isteni liturgiája a legszentebb áldozat bemutatását megelőző imákkal s isteni tiszteletekkel kiegészítve, Nyíregyháza 1920. (Továbbiakban: *Liturgikon*) 152.

Egyházunk öt parancsa közül az egyik, hogy évente egyszer gyónjunk, és legalább Húsvétkor áldozzunk,² de természetesen nincs tiltva, sőt inkább ajánlott, hogy minél többször részesüljünk a szentségekben, különös tisztelettel járulva az Eucharisziához. Görögkatolikus egyházunkban az a gyakorlat áll fenn, miszerint a nagyböjt kivételével a vasárnapok mellett minden hétköznapi lehetőségünk van részt venni Szent Liturgián és megáldozni.

De mi is jelent az, hogy részt veszünk Szent Liturgián és megáldozunk? Szent Lukács így írja le Jézus szavait az utolsó vacsorán: „Ezt tegyétek az én emlékezetemre!”³ Már az őskeresztény időkben is megemlékeztek Jézus szavairól és cselekedetéről, amikor is a kenyér és a bor lényegileg átváltozik az Ő testévé és vérévé. Ennek az emlékezetnek a továbbvitele a Szent Liturgia, amikor a pap Jézus szavainak elismétlésével átváltoztatja azokat.

„Vegyétek, egyétek, ez az én testem, mely érettetek megtöretik a bűnök bocsánatára.”⁴

„Igyatok ebből mindnyájan, ez az én vérem, az új szövetségé, mely érettetek és sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára.”⁵

A szavak, amiket a Szent Liturgiában fejünket meghajtva, sok helyen letérdelve hallgatunk. Azonban sokszor előfordul velünk, hogy nem adjuk meg a kellő tiszteletet. Bele se gondolunk, hogy az első századokban a keresztények katakombákban bujdosva tudtak találkozni és megemlékezni Krisztus cselekedeteiről. De nem kell ilyen messzire visszamennünk a történelemben, hiszen ha a kommunizmus idejét tekintjük, akkor se volt egyszerű dolguk a keresztényeknek, hiszen egyes értelmiségiek azért veszítették el állásukat, mert templomba jártak, és számos papot, egyházi személyt hurcoltak el. Ezeket tudomásul véve, nekünk egyszerű dolgunk van, hiszen egyházunk biztosítja számunkra, hogy napról-napra részesülhessünk a legszentebb Oltáriszentségben.

Természetesen akármilyen lelkülettel nem járulhatunk ehhez; különleges és komoly felkészülés illeti meg. Ahogyan minden étkezés előtt megmossunk kezeinket, ugyanúgy meg kell tisztítanunk

² Dicsérjétek az Urat! Görögkatolikus szertartású énekeskönyv. Vasár- és ünnepnapok szent szolgálatok és énekei, Nyíregyháza 2013. (továbbiakban: Énekeskönyv) 951.

³ Lk 22,19.

⁴ Liturgikon 137.

⁵ Liturgikon 137.

lelkünket, ha Krisztus testét és vérének készülnünk magunkhoz venni. Jelen dolgozatomban szeretném összegyűjteni, hogy mit is mondtak azok szentatyák, akik megalapozták liturgikus hagyományinkat és akiknek élete folyamatos példa gyanánt szolgálhat előttünk, arról, hogyan is kell az Eucharisztia vételéhez járulnunk.

2. Általános meghatározás

Az Eucharisztia a katolikus egyház hét szentségének az egyike, ami nem más, mint a Krisztus valóságos teste és valóságos vére a kenyér és a bor színe alatt⁶. A bizánci hagyományban ez a szentség az úgy nevezett beavató szentségek egyike, ugyanis a pap egyszerre szolgáltatta ki a keresztség, a bérmálás és az Eucharisztia szentségét, amelyek által az újonnan kereszttelt és elsőáldozó közösségbe lép a Katolikus Egyházzal.

Több Újszövetségi irat is szövegteként áll rendelkezésünkre az Eucharisztia mivoltáról. Krisztus alapító szavai mindegyik kánoni evangéliumban megtalálható (Mt 26-29; Mk 14,22-25; Lk 22,15-20; Jn 6,51-59), és ezek mellett Szent Pál apostol korinthusiakhoz írt első levelében is (1Kor 11,23-25)⁷. Ezen szavak megismétlésével emlékezünk meg Jézus cselekedeteiről, amikor a pap a Szent Liturgián átváltoztatja a kenyeret és a bort Krisztus testévé és vérévé. Fontos emellett megjegyezni, hogy ez nem csupán egy megtörtént esemény jelképes emlékezete, hanem jelenvalóvá teszi annak az eszkatológikus világnak az egész teljességét, amelyben Krisztus él.⁸ Mindezek után pedig a hívek részesülnek a szent testből és a szent vérből, amely nem elsősorban testi, hanem inkább lelki eledelül szolgál.

3. Felkészülés a szentáldozásra

Már az első századokban is komoly készüllet előzte meg az Eucharishtiában való részesülést, hiszen a korai egyházban általánosan azt tartották, hogy aki nem áldozott, önmagát közöcsítette ki az Egyház

⁶ HAAG, HERBERT: *Eucharisztia*, Bibliai Lexikon, Budapest 1989. 397.

⁷ VANYÓ LÁSZLÓ: *Bevezetés az ókeresztény kor dogmatörténetébe*, Budapest 2009. 126.

⁸ BENOIT, PIERRE: *Eucharisztia*, Bibliikus Teológiai Szótár (szerk. Léon-Dufour, Xavier), Budapest 1986. 343.

Testéből, önmagát sújtotta átokkal.⁹ Az egyházatyák az egyik legsúlyosabb véteknek tekintették, ha valaki méltatlanul és készületlenül járult a szentáldozáshoz. Már Szent Pál apostol is súlyos szavakkal ír erről: „Ezért, aki méltatlanul eszi e kenyeret, vagy issza az Úr kelyhét, az Úr teste és vére ellen vét.”¹⁰

A szentáldozásra való készület nagyon összetett dolog, ugyanis nem elég a testünket tisztán tartani, hanem a lelkünket is fel kell készíteni, hogy az méltó legyen befogadni Krisztus testét és vérét. Ezekben adnak nekünk segítséget a nagy egyházatyák, például Aranyszájú Szent János, Nagy Szent Bazil vagy Damaszkuszi Szent János, által szerzett áldozás előtti imádságok. Ezek többnyire azt fogalmazták meg, hogy mi emberek beismerjük, hogy vétkesek vagyunk, de mégis esdeklünk, hogy Krisztus méltóvá tegyen bennünket, hogy képesek legyünk befogadni az Ő legtisztább szent testét és vérét, valamint az mentsen meg minket minden gonosz támadástól, és váljon a mi üdvösségünkre.¹¹

A Szent Liturgián belül a pap imádkozik egyrészt azért, hogy ő maga méltó legyen érinteni az felajánlott Szent Adományokat, másrészt pedig azért, hogy a rábízott hívek is méltóak legyenek. Talán az egyik legszebb papi csendes imádság így hangzik Aranyszájú Szent János liturgiájából:

„Senki sem méltó azok közül, akiket a testi kívánságok és gyönyörűségek leköltve tartanak, hogy hozzád járuljon, vagy közeledjék, vagy neked szolgáljon dicsőség király!; mert neked szolgálni nagy és rettenetes maguknak a mennyei erőknél is. [...] Kérlek tehát, ki egyedül vagy jó és kegyesen meghallgatsz, tekints reám, bűnös és méltatlan szolgádra. Tisztítsd meg lelkemet és szívemet a rossz lelkiismerettől.”¹²

Ezek alapján láthatjuk, hogy mind a Szentírás, mind a Szent Liturgia imádságai alátámasztják, hogy akármilyen lelki állapottal, és csak úgy hirtelen nem vehetjük magunkhoz az Oltáriszentséget.

⁹ SCHEMANN, ALEXANDER – CLÉMENT, OLIVIER: *A nagyböjt és a húsvéti titok: aszkézis és liturgia az ortodox egyházban*, (ford. Baán István), Nyíregyháza 2017. 331.

¹⁰ 1Kor 11,27.

¹¹ *Dicsérjétek az Úr nevét! Görögszertartású ima- és énekeskönyv*, Miskolc 1934. (Továbbiakban: *Zsolozsmáskönyv*) 228–238.

¹² *Liturgikon* 125.

4. Az első három század atyái a szentáldozásról

4.1. Didakhé

Már a Didakhé, a tizenkét apostol tanítása, is tanúságot tesz arról, hogy csak tiszta lélekkel járulhatunk az Oltáriszentséghez: „Mindaz, akinek vitás ügye van felebarátjával, addig ne jöjjön közédtek, míg ki nem békült, nehogy közönségessé váljon áldozatotok.”¹³ Az Eucharisziában való részesedés által közösségbe kerülünk az Istennel, de ez anélkül nem jöhet létre, amíg nem élünk békességben felebarátainkkal.

Felfedezhetünk egy párhuzamot Szent János apostol első levelével, ahol a következőket írja:

„Aki azt állítja: szeretem az Istent, de felebarátját gyűlöli, az hazug. Aki ugyanis nem szereti testvérét, akit lát, Istent, akit nem lát, hogyan szerethetné? Ezt a parancsot kaptuk tehát tőle: Aki szereti Istent, szeresse testvérét is.”¹⁴

Krisztus arra tanít minket, hogy szeressük egymást, ahogyan Ő szeretett bennünket. Ennek fényében egyértelműnek mondhatjuk, hogy csak akkor vehetünk bátorságot a szentáldozáshoz járulni, ha szeretet és békesség uralkodik közöttünk.

4.2. Juszтынosz apologéta (100–165)

Juszтынosz apologéta a következőt írja az Eucharisziáról, az I. Apológia című művében:

„Ezt a táplálékot mi eucharisziának nevezzük, senki kívülről nem részesedhet belőle, és aki igaznak fogadja el a tőlünk kapott tanítást, és lemosdott a bűnök bocsánatára az újjászületés fürdőjében, és úgy él, ahogyan azt Krisztus meghagyta. Ezeket mi nem úgy vesszük, mint közönséges kenyeret vagy közönséges italt, hanem mint a megtestesült Jézus Krisztus, Megváltónk az Isten Igéje által felvett testet és vért, az ő hálaadó imájával megáldott táplálékot, amiből vérünk és testünk az átváltozás értelmében táplálkozik, és azt tanultuk, hogy a megtestesült Jézusnak teste és vére ez.”¹⁵

¹³ Didakhé, Apostoli atyák (Ókeresztény Írók 3.), (szerk. Vanyó László), Budapest 1980. 98.

¹⁴ 1Jn 4,20–21.

¹⁵ JUSZТЫНОС: I. Apológia LXV–LXVII, A II. századi görög apologéták (Ókeresztény Írók 8.), (szerk. Vanyó László), Budapest 1984. 117.

„Mi pedig a továbbiakban erre mindig kölcsönösen emlékezünk, és kik benne részesülünk, minden nélkülözőnek segítségére vagyunk, és mindörökre közösségekben maradunk egymással. Mindenért, amit csak magunkhoz veszünk, áldjuk a mindenség Alkotóját, Fia, Jézus Krisztus és a Szentlélek által.”¹⁶

Ahogy olvashatjuk az I. Apológia 66. fejezetében, Juszтынosz lekorlátozza azoknak az embereknek a számát, akik részesedhetnek az Eucharishtiából, hiszen csak azokra terjeszti ki ezt a kegyelmet, akik úgy élnek, ahogyan azt Jézus meghagyta, és ezáltal közösségbe kerülnek vele. Az Eucharishtiát nem egyszerű kenyérnek és bornak, vagyis nem szimpla földi táplálékként kezeli, hanem a megtestesült Megváltó tulajdon testének és vérének, amit a legfőbb tisztelet illeti meg. A 67. fejezetben pedig arról ír, hogy folyamatosan meg kell emlékeznünk Jézus utolsó vacsorai tetteiről, így közösségbe maradunk egymással és mindezekért áldjuk az Atyát, a Fiút és a Szentlélek által.

4.3. Tertullianus (160–220)

Tertullianus radikálisabban ír az Eucharishtiáról. Szerinte *„le kell vágni azt a kezet, mely az Úr teste ellen vét”,* továbbá, *„hogy akik az Oltáriszentséget bűnös kézzel érintik, ugyanolyan büntetésre méltók, mint akik Krisztus testét meggyalázták”¹⁷.* Tertullianus azokhoz hasonlít bennünket, ha méltatlanul áldozunk, akik keresztre feszítették Jézust. Hiszen azzal, ha érdemtelenül járulunk az Oltáriszentséghez, azzal magát Krisztust sértjük, Ő ellene vétkezünk. Arra akarja ezzel felhívni a figyelmet, hogy csakis tisztán és büntetlenül engedhetjük meg magunknak, hogy Krisztus testét vegyünk magunkhoz.

4.4. Ciprián, Karthágó püspöke (210–258)

Szent Ciprián a Miatyánkban szereplő *„mindennapi kenyér”* kifejezést úgy értelmezi, *„hogy krisztus bajóvivőinak „mindennap” kell inniük az Isten Fia véréből, hogy mindennap készen legyenek a saját vérük ontására.”¹⁸* Ciprián ezzel kiemeli, mennyire is fontos részesülni az Eucharishtiában,

¹⁶ Uo. 117.

¹⁷ GLATTFERDER GYULA: *Tertullian Eucharisztia-tana*, Hittudományi Folyóirat 18. 1–4., Budapest 1908. 497.

¹⁸ BREYER ISTVÁN: *Az Oltáriszentség az Egyház istentiszteleti életében*, Az Eucharisztia: az Oltáriszentség tanának hittani és erkölcsi tartalma (szerk. Bangha Béla S. J.), Budapest 1938. 94.

de csakis azok számára, „*akiket nem akadályoz ebben valamilyen súlyos bűn, amelynél fogva tőle tartózkodni kötelesek*”.¹⁹ A szentatya felhívja a figyelmet, hogy Krisztus szent testében és vérében kizárólagosan büntetlenül részesülhetünk és készen kell lennünk, hogy életünket is feláldozzuk és felajánljuk Istennek.

Ciprián a Decius császár féle keresztényüldözések alatt csak akkor engedte szentáldozáshoz járulni a hitüket megtagadókat, ha azok elvégezték a megfelelő bűnbánatot és elégtételt. Úgy vélekedik, hogy akik ezek nélkül áldoznak, sokkal inkább vétének Krisztus ellen a tulajdon szájukkal és kezükkel, mint azzal hogy Őt megtagadták.²⁰ Továbbá *A bukottakról* című művében egy bálványimádás bűnébe esett asszonyról a következőt írja: „*nem ételt, hanem kardot nyelt le, amely halálos méregként ereszkedett le a torkán a szívére*”.²¹

Erőteljes mindhárom szentatya véleménye és írása, de mégis kellően kifejezik, hogyan is kell egy egyszerű hívőnek hozzáállni az Oltáriszentséghez. A legnagyobb hódolatot kell megadni, és törekednünk kell arra, hogy szeretetben éljünk egymással és Istennel, mindemellett tiszta testtel és lélekkel érintsük, vegyük magunkhoz Krisztus szentséges testét és véré.

5. Aranyaszájú Szent János (344–407)

Aranyaszájú Szent János, akit gyakran említünk, mint „doctor Eucharistae”²² vagyis az Eucharisztia doktoraként. Tőle származik a bizánci hagyományban legtöbbször végzett Szent Liturgia. Szent János Konsztantinápoly pátriárkája volt 398 és 404 között. Számos szentbeszéd, imádság maradt fenn tőle, melyek egy része az Oltáriszentség tiszteltét, illetve annak mibenlétét vizsgálja.

24. homíliájában arról ír, hogy ha nem mernénk érinteni Krisztus ruhájának szegélyét, akkor hogyan merésznénk az Ő szent, tiszta és szeplőtelen testét magunkhoz venni? Kiegészíti még, hogy ez a szent test által van életünk, ezáltal zártak be a halál kapui és ezáltal

¹⁹ Uo.

²⁰ KÜHÁR FLÓRIS OSB: *Az Oltáriszentség az őskeresztény irodalomban*, Az Eucharisztia, (szerk. Bangha Béla SJ), 107.

²¹ DOLHAI LAJOS: *A szentáldozás feltételei*, Vigilia 70/5., Budapest 2005. 406–407.

²² SZÁNTAY-SZEMÁN ISTVÁN: *Aranyaszájú János „az eucharisztia doktora”*, Kelet és az Eucharisztia (szerk. Szántay-Szemán István), Miskolc 1937. 13.

nyíltak meg az ég kárpitjai.²³ Ehhez kapcsolhatjuk az 50. homíliáját is, amelyben arra hívja fel a figyelmet, hogy nem csak a ruhája szegélyét érinthetjük, hanem ha igazán akarjuk, akkor egészen bírhatjuk Őt, mert az Ő teste nem csak azért van, hogy érintsük, hanem hogy ízlelhessük, ehessük Őt.²⁴

A 82. beszédében az áldozást a zsidók Palesztinába történő vándorlásához hasonlítja, hiszen „a zsidók, amikor a bárányt ették, teljesen készenlétben, lábukon sarukkal, kezükben bottal álltak, mennyivel inkább kell neked ébernek lenned, mert azok csak Palesztinába készültek menni és máris zarándokként viselkedtek, te pedig az égbe készülsz.”²⁵ Tovább folytatja a hasonlatot, de már azt is nyomatékosítja, hogy bűnhődni fognak azok, akik méltatlanul áldoznak. Itt kifejti, hogy régen a zsidók megölték Krisztust, az Ő legszentebb testét, de mi, ha méltatlanul vesszük magunkhoz az Eucharisziát, akkor hiábavalók a jótéteményeink, mert a lelkünk szennyes marad. Hangsúlyozza még, hogy tisztábbnak kell lennie még a napsugárnál is szájnak, amely érinti a szent testet.²⁶

Ugyanebben a beszédében az Eucharisziával kapcsolatban kitér a pásztor-nyáj, valamint az anya-gyermeke kapcsolatokra:

„Vajjon melyik pásztor táplálja juhait saját testének tagjaival. De mit beszélnek én a pásztorokról: gyakran vannak olyan anyák, akik újszülött gyermekeiket is más dajkákra bizzák. Krisztus nem tette ezt. Ő bennünket a saját vérével táplál, és ez által egyesít önmagával.”²⁷

Senki nem tudná ennél kifejezőbben bemutatni, mennyire szeret bennünket a mennyei Atya az Ő Fiával egyetemben, mint Aranyszájú Szent János. Valóban Krisztus az, aki olyannyira szeretett bennünket, hogy saját testét és saját kiontott vérért adta és adja nekünk eledelül, és mi más lehetne bőségesebb táplálék, mint a szent Eucharisztia, vagy ahogy Szent János egy másik beszédében fogalmaz: „Vajon mi adhatja tisztább örömet és fényesebb világosságot a léleknek, mint az Eucharisztia?”²⁸

²³ Uo. 17.

²⁴ Uo.

²⁵ SZÁNTAY-SZEMÁN, *Keleti megnyilatkozások a gyakori szent áldozásról (IV-VIII. század), Kelet és az Eucharisztia* (szerk. Szántay-Szemán István), 111.

²⁶ Uo.

²⁷ Uo.

²⁸ SZÁNTAY-SZEMÁN, *Aranyszájú János „az eucharisztia doktora”,* 21.

Mindezek mellett bátorít minket a szentatya a minél gyakoribb szentáldozásra, arra hivatkozva, hogy ki az, akit szívesebben látunk otthonainkban? Azt, aki egyszer, netalán kétszer vendégeskedett nálunk? Inkább azokat, akik gyakran ugyan, de ennek ellenére tiszta szívvel és lelkiismerettel jönnek.²⁹

Prédikációban sokszor beszél arról, milyen lélekkel és hogyan járulunk az Oltáriszentséghez:

„Ezért mindig készen kell állnunk. Kemény büntetés vár a méltatlanul áldozókra. Gondolj arra: mennyire botrányozol az árulón és elítéled a keresztre-feszítőket. Vigyázz, hogy vádolója ne legyél Krisztus testének és vérének. Azok megölték a mindennél szentebb testet, te bűnös lélekkel fogadod magadba.”³⁰

„Én is fölemelem a hangomat, és könyörögve, Isten nevére kérek titeket, ne közeledjete ehhez az Asztalhoz szennyes és romlott lelkiismerettel. Az ilyen közeledést ugyanis nem lehet soha áldozásnak nevezni, még ha ezerszer érintenénk is az Úr Testét, hanem az ítélet, a gyötrelmelem és a fenyítés növelése az.”³¹

Komolyan megfeddi azokat, akik a testet előnyben részesítik, a lelket pedig nemtörődöm módra félretolják. Sokan már napokkal az ünnep előtt komoly készülétekbe esnek, de lelkük gyötrelembe marad és tisztátalanná válik. Szent János inkább arra buzdít bennünket, hogy *„Meghatva és félő tisztelettel álljunk, szemlesütve, de szárnyaló lélekkel. Csak belül sírjunk, csak szívünkben ujjongjunk.”³²*

A szentatya a legjelentősebb tisztelettel illeti a szentáldozást, hiszen abban nemcsak egyszerű kenyeret és bort „fogyasztunk el”, hanem a megtestesült Üdvözítő drága testét vesszük magunkhoz. Arra is felhívja a figyelmet, hogy a szentáldozást nem lehet csak bizonyos ünnepekhez kötni, hiszen ahogyan a betegnek szüksége van az orvos által elrendelt orvosságra, úgy a mi beteg lelkeinknek is szüksége van gyógyírre, ami nem lehet más, mint Krisztus, aki *„maga-magát adta betegségünk orvosságául”³³*.

²⁹ Az egyházatyák szentbeszédeiből, I. kötet, (szerk. Radó polikárp, ford. Nádasy Alfonz), Budapest 1944. 25–26.

³⁰ Uo. 21.

³¹ DOLHAI, A szentáldozás feltételei, 407.

³² SZÁNTAY-SZEMÁN, Keleti megnyilatkozások, 11.

³³ SZÁNTAY-SZEMÁN, Aranyszájú János, 18.

Összegezve Aranyaszájú Szent János tanítását az Eucharisziáról, elmondhatjuk, hogy arra ösztönöz bennünket, hogy minél többször járuljunk a szentáldozáshoz, hiszen Krisztus ezzel adja nekünk a legtöbbet, saját magát. Természetesen ezt kellő fegyelemmel szabad véghez vinni, hiszen csakis azok részesedhetnek a szent Eucharisziában, akik valóban méltóak arra, akik istenfélelemmel, hittel és szeretettel tudnak közeledni³⁴ Krisztus oltárához.

6. Nagy Szent Bazil (330–379)

Nagy Szent Bazil egyike a három kappadókiai atyának, Caeserae püspöke volt 370 és 379 között. Nevéhez fűződik a keleti szerzetesség kialakítása és számos ma is működő szerzetesrend alapul vette az általa megfogalmazott regulát, szabályzatot.

Megannyi szentbeszédében és levelében beszél az Oltáriszentségről és lelkesíti az embereket a gyakori szentáldozásra. Úgy vélekedik, hogy mindennap részesülni az Eucharisziában jó és hasznos dolog.³⁵ Mindezt Krisztus szavaival támasztja alá: „*Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, annak örök élete van és én föltámasztom az utolsó napon.*”³⁶ Krisztus ezzel egyértelműen közli; azzal, ha magunkhoz vesszük őt magát, akkor elnyerhetjük az üdvösséget, az örök életet és tagjai lehetünk a mennyek országának.

Azonban mindezeknek vannak bizonyos feltételei. Szent Bazil elvárja a hívektől, különösen azoktól, akikben megvan az indíttatás a szentáldozásra, hogy gondosan készítsék elő mind testüket, mind lelküket, valamint a hely megfelelőségét is. Nemcsak arra utasít, hogy ezt a mennyei eledelt időnként vegyünk magunkhoz, hanem megengedi, mitöbb ajánlja, hogy ez minden nap megtörténjen.³⁷ Kiemeli még, hogy az, aki minden nap áldozik, annak teljes szívéből hinnie kell abban, hogy valóban e szentség alapítóját kapta és tőle magától áldozik.³⁸

³⁴ Liturgikon 87.

³⁵ TYMCHUK JEROMOS OSBM: *Nagy Szent Bazil és a mindennapi szentáldozás* (ford. P. V. Máté OSBM), Keleti Egyház 05.5., Miskolc 1938. 138.

³⁶ Jn 6,54.

³⁷ TYMCHUK, *Nagy Szent Bazil*, 138.

³⁸ SZÁNTAY-SZEMÁN, *Keleti megnyilatkozások*, 111.

Szent Bazil abban látja ezek mellet a szentáldozás célját, hogy azáltal készítsük elő lelkünket a mennyek országára.³⁹ A Szentírásban már a próféták, különösen Keresztelő Szent János is arról beszélt, hogy el fog jönni a Messiás, hogy közel van a mennyek országa és a megváltás. Mi már tudjuk, ezek bekövetkeztek, de várjuk a második eljövételt és az utolsó ítéletet, ellenben nem állhatunk tétlenül, felkészülés nélkül, ahogy jártak a balga szüzek a vőlegény érkezésekor.⁴⁰ A szentáldozás révén tudunk a leginkább készülni a megítélésre, hiszen Krisztus drága teste és vére megszentel bennünket és csakis ennek révén juthatunk be Isten országába.

7. Összegzés

Ahogy az a bevezetésben írtam a történelemben megannyi időszak volt, amikor a keresztények szenvedések, bujdosások közepette tudtak összegyűlni, hogy megemlékezzenek Jézus tettiről. Nekünk szinte tálcán áll a lehetőség, hogy napról-napra eljussunk a templomba és megáldozunk. De fontos lenne, hogy ez ne csak egy kultikus cselekedet szintjén maradjon, és mindössze egy mindennapi szokássá alakuljon, hanem arra kell törekednünk, hogy valóban őszinte hit legyen mögötte.

Az imént említett szentatyák mindegyike – és rajtuk kívül még sokan mások – arra intenek bennünket, hogy a legnagyobb tiszteletet adjuk meg az Eucharishtiának, hiszen az nem más, mint Krisztus legszentebb teste és vére, és kijár neki a legfőbb hódolat. Buzdítanak és elrettentenek bennünket egyszerre, ugyanis felhívják a figyelmünket arra, hogy mennyire fontos minden nap áldozni, mert csakis így nyerhetjük el az üdvösséget és a lélek békességét, de óva intenek attól, hogy méltatlanul tegyünk mindezt, különben súlyos büntetés, akár kiközösítés várhat ránk. Aranyszájú Szent János ezt a fajta keménységet és szigort is megmagyarázza, tudniillik:

„Az édesapa is kizárja hibázó gyermekét; eltiltja asztalától. Nem akarja, hogy végleg kinn maradjon, hanem ezzel a figyelmeztetéssel javítja, hogy megfelelő tiszteletadással visszatérjen az atyai házba. Így tesznek a pásztorok is. A beteg

³⁹ ТИМЧУК, Nagy Szent Bazil, 141.

⁴⁰ Mt 25,1–13.

birkákat elzárják az egészségesektől. Ha aztán kiheverték a betegséget, bátran visszaeresztik a többihez. Különben az egész nyáját megfertőznék mételyükkel.”

A mennyei Atya és általa a fent említett szentatyák is ilyen nevelő célzattal tevékenykedő édesapák, akik a mi érdeünkben akarnak figyelmeztetni, hogy a tiszteletlenségek, a pazarló, kicsapongó és erkölcstelen életstílus következtében ne veszítsük el örökre a reményt és a lehetőséget, hogy beléphessük a Paradicsom kapuin.

Ahogy azt többen is írták, az Eucharisztia az egyetlen gyógyír, ami a lélek fájdalmait is képes csillapítani. Ne mulasszuk el, ne veszítsük el ezt a kegyelmet, hanem inkább hallgassunk azokra a tanítókra, akik a Szentlélek által vezéreltetve oktatnak bennünket a helyes szentáldozásra, hogy nekünk, a részesülőknek legyen az „a lélek józanságára, a bűnök bocsánatára, Szentlelked közöltetésére, a mennyország teljességére, a benned való bizalomra, nem pedig ítéletre vagy kárhozatra.”⁴¹

⁴¹ *Liturgikon 141.*

Szlama Ákos

JÉZUS MEGKÍSÉRTÉSÉNEK TÖRTÉNETE A SZINOPTIKUS EVANGÉLIUMOKBAN

*A Didakhé, Jusztinosz apologéta, Tertullianus,
Ciprián, Aranyszájú Szent János és Nagy Szent Bazil
Eucharisztia-értelmezése*

Bevezetés

Jézus Krisztus földi élete és működése során végig azon tevékenykedett, hogy utat mutasson az embernek az üdvösségre. Ehhez viszont, hogy ezt hitelesen tegye, mindenben hasonlónak kellett válnia az emberhez, még kísértést is szenvedett, de bűnt soha nem követett el. A kísértés eseményéről a szinoptikus evangéliumok leírásai tesznek tanúságot. Ebben az írásomban ennek a történetnek e három szövegvariánsát fogom összehasonlítani. Meg fogom vizsgálni a részletek helyét az evangéliumokban, majd az elbeszélések szerkezetéről is fogok megállapításokat tenni, valamint keresek eltéréseket és összecsengéseket az egyes leírások között. Megpróbálok megfigyelni nyelvi, kifejezésbeli érdekességeket, és végül meg fogom vizsgálni az egyes ószövetségi idézetek eredeti szövegkörnyezetének háttérét is. A vizsgálatot Márk evangéliumával fogom kezdeni, majd Mátéét fogom elemezni, s végül Lukács leírását fogom görcső alá venni. De mindezek előtt a három szöveg lesz olvasható egymás mellé helyezve.

I. A szöveg¹

Mk 1,12-13	Mt 4,1-11	Lk 4,1-13
¹²Ezután a Lélek azonnal elragadta őt a pusztába. ¹³A pusztában volt negyven napig; a sátn kísértette. A vadállatokkal volt, és az angyalok szolgáltak neki.	¹Akkor a Lélek elvezette Jézust a pusztába, hogy megkísértse az ördög. ²Miután negyven nap és negyven éjjel böjtölt, végül megéhezett. ³Odajött hozzá a kísértő és ezt mondta neki: »Ha Isten Fia vagy, mondd, hogy ezek a kövek legyenek kenyérré.« ⁴De ő ezt válaszolta: »Írva van: 'Nem csak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, amely az Isten szájából származik'« {MTörv 8,3}. ⁵Akkor magával vitte őt az ördög a szent városba, odaállította a templom ormára ⁶és azt mondta neki: »Ha Isten Fia vagy, vesd le magadat! Mert írva van: 'Angyalainak parancsolt felőled: a kezükön hordoznak téged, hogy kőbe ne üssed lábadat'« {Zsolt 91,11-12}. ⁷Jézus ezt mondta neki: »'Ne kísértsd az Urat, Istenedet'« {MTörv 6,16}. ⁸Azután magával vitte őt az ördög egy igen magasへgyre.	¹Jézus pedig telve Szentlélekkel visszatért a Jordántól, és a Lélek a pusztába vitte ²negyven napra, és kísértette az ördög. Azokban a napokban nem evett semmit, s ezek elteltével megéhezett. ³Ekkor az ördög ezt mondta neki: »Ha Isten Fia vagy, mondd ennek a kőnek, hogy változzék kenyérré.« ⁴Jézus ezt felelte neki: »Írva van: 'Nemcsak kenyérrel él az ember'« {MTörv 8,3}. ⁵Majd felvitte őt, és megmutatta neki egy szempillantás alatt a földkerekség minden országát, ⁶és így szólt az ördög: »Mindezt a hatalmat és ennek dicsőségét neked adom; mert az enyém, és akinek akarom, annak adom; ⁷ha tehát imádsz engem, mind a tiéd lesz.« ⁸Jézus ezt válaszolta neki: »'Uradat Istenedet imádd, és csak neki szolgálj'« {MTörv 5,9; 6,13}. ⁹Azután Jeruzsálembe vitte őt, a templom ormára állította, és azt mondta neki:

¹ Szentírás, Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, Budapest 2017.

	Megmutatta neki a világ összes országát és azok dicsőségét,⁹ majd azt mondta neki: »Ezeket mind neked adom, ha leborulva imádsz engem.«¹⁰ Jézus azt felelte neki: »Távozz, Sátán! Mert írva van: 'Uradat, Istenedet imádd, és csak neki szolgálj'« {MTörv 5,9; 6,13}.¹¹ Akkor elhagyta őt az ördög, és íme, angyalok jöttek hozzá és szolgáltak neki.	»Ha Isten Fia vagy, vesd le innen magadat.¹⁰ Mert írva van: 'Angyalainak parancsol felőled, hogy őrizzenek téged',¹¹ és 'kezükön hordoznak téged, hogy kőbe ne üssed lábadat'« {Zsolt 91,11-12}.¹² De azt is mondták: 'Ne kísértsd Uradat, Istenedet'« {MTörv 6,16}.¹³ Miután mindezek a kísértések véget értek, az ördög elhagyta őt egy időre.
--	---	---

II. Márk változata

1. Szövegkörnyezet

Szent Márk evangéliumában Jézus megkísértésének története meglepően hamar, már a bevezető részben olvasható, ahol Jézus nyilvános működésének előkészítéséről ír a szerző.² A szakasz előtt Márk Keresztelő Szent János működését, majd Jézus megkeresztelkedésének eseményét írja le (1,1–8; 1,9–11), majd az esemény rövid ismertetését követően az evangélista új nagyobb egységbe kezd, ahol Jézus hatalommal tanító és cselekvő Messiásként jelenik meg (Igehirdetés Galileában: 1,14–15; Az első tanítványok meghívása: 1,16–20; Jézus a kafarnaumi zsinagógában: 1,21–28)³

2. Nyelvi sajátosság, érdekesség

Ebben az evangéliumi szakaszban a legérdekesebb nyelvi sajátosság a 12. vers elején található. Jézust a megkísértése előtt már megkeresztelte János, mely cselekedet után, amikor feljött az Úr a vízből, a Lélek galamb alakjában rászáll. Az említett versben kapcsolódást találhatunk ehhez az eseményhez, viszont itt a Lélek különleges határozottsággal cselekszik a szöveg szerint Jézussal. A görög szövegben az „ἐκβαλλει” szóval találkozhatunk, amit alkalmas módon a „kiűzte” szóval fordít-

² Kocsis, I., *Bevezetés az Újszövetség kortörténetébe és irodalmába I.*, Szent István Társulat, Budapest 2015, 199.

³ Uo.

hatunk. Tehát a Lélek nem vezetgeti, hanem erőteljesen hat Jézusra, sőt egészen saját vezetése alá vonja.⁴ Megjegyzendő, hogy a szó nem csak itt szerepel Márknál, hanem számos más helyen is, melyek leginkább akkor kerülnek elő, amikor Jézus felszabadítja a leírásban szereplő embert az ördögtől.⁵ Végül az sem elhanyagolható, hogy a másik két szinoptikus evangélium esetében nem ezzel a szóval találkozunk az elbeszélésben, valamint hogy az ott szereplő igék a mondatok szerkesztésének következtében passzív actióban vannak, míg itt aktívban.

3. Mondanivaló

Fontos kiemelni, hogy Márk evangéliumában nagyon rövid leírást találhatunk az eseményről. Legfőbb különbség, hogy a többi szinoptikus esetében le van jegyezve a dialógus Jézus és a sátán között, amelyben több ószövetségi idézet szerepel. Márk esetében ezekről szó sincs.⁶ A rövid elbeszélés kitér arra, hogy Jézus 40 napig volt a pusztában, a sátán megkísértette, a vadállatok között volt, és angyalok szolgáltak neki, de ezeket sem tárgyalja részleteiben. Érdekes azonban, hogy a 11. versében, még a megkeresztelkedés eseményében, Jézus és az Atya közti szeretetkapcsolat kinyilatkoztatásáról olvashatunk, ami néhány verssel később (13. vers), mintegy tettekben is megmutatkozik, hiszen Jézusnak az Atyaisten közbenjárására angyalok jönnek szolgálni. Megállapítható, hogy jelen esetben nem védelmi feladat ellátására lettek elküldve, hanem sokkal inkább a Fiú táplálására, amelyben az Atya gondoskodó szeretete jelenik meg az ő szeretett Fiával kapcsolatban.⁷ Azonban a két leírás között az evangélista megjegyzi, hogy Jézust megkísérti a sátán. Törekvése, hogy az előbb bemutatott bensőséges kapcsolatot teljes egészében felrúgja. De erre nem lesz képes a sátán, Jézus ellen tud állni kísértésének. Azonban érdekes, hogy Márk nem számol be Jézusnak a kísértés feletti győzelméről. Ez talán azzal magyarázható, hogy Márk számára nem volt kérdés, hogy Jézus kiállja a „próbát”, hiszen az Atya és a Fiú között kapcsolatot olyan erősnek véli, hogy azon semmiféleképpen nem tud erőt venni a sátán áskálódása.⁸ Így nem jegyezte le a szerző a „győzelemnek” a tényét.

⁴ MARTOS, B. L., *Márk evangéliuma*, Szent István Társulat, Budapest 2014, 12.

⁵ Uo.

⁶ Uo.

⁷ Uo.

⁸ Uo.

Érdemes még röviden kitérni arra, hogy miért tarthatta fontosnak a szent szerző megemlíteni a vadállatok jelenlétét. Jézus egy elhagyott pusztába megy ki, ahol bizony abban az időben, de manapság is, fokozottabban van kitéve az ember a vadon élő állatok támadásainak. Martos Levente Balázs atya viszont ezzel kapcsolatban úgy vélekedik, hogy Jézus az őt körülvevő vadállatokkal békés nyugalomban van, amely visszautal a teremtéskor jelenlevő harmonikus állapotra, de egyben előre is utal a végső időkben megnyilvánuló rendre.⁹

III. Máté változata

1. Szövegkörnyezet

Máté evangéliumának esetében Jézus megkísértésének története a 4. fejezetben (4,1-11), Jézus nyilvános működésének előkészítési egységében (3,1- 4,16) van lejegyezve.¹⁰ A szöveget megelőző szakaszok lényegében ugyan azokat az eseményeket tárgyalják, mint Márk (Keresztelő János működése: 3,1-12; Jézus megkeresztelkedése: 3,13–17), leszámítva azt, hogy Máté ezen események elé beiktat két fejezetet, amelyek Jézus gyermekségtörténetével, valamint nemzetségtáblájával foglalkoznak. Az elbeszélést követő egységek is hasonlóságot mutatnak Márk írásával, hiszen miután Jézustól eltávozik az ördög megtudja, hogy Jánost elfogták, börtönbe vetették, és e hír hallatára tér vissza Galileába, ahol megkezdte működését. Majd meghirdeti az üdvösség idejét, és később kiválasztja első tanítványait. Ezt követően viszont már nagyobb eltérésekkel találkozhatunk: Márk esetében Jézus a kafarnaumi zsinagógában tanít, utána pedig gyógyít. Ezzel szemben Jézus Máté elbeszélésében belekezd az első nagyobb beszédegységébe, a hegyi beszédbe.¹¹

2. Az elbeszélés menete

A kísértés-esemény elbeszélése rövid bevezetéssel (4,1–2) kezdődik, ahol a szerző leírja, hogy a Lélek által vezetve Jézus kimegy a pusztába, 40 nap és éjjel ott van, majd megéhezik. Ezt követően lesz az első kísértés leírása (4,3–4): a sátán az éhségének csillapítására szólítja fel

⁹ MARTOS, B. L., *Márk evangéliuma*, Szent István Társulat, Budapest 2014, 12.

¹⁰ Kocsis, I., *Bevezetés az Újszövetség kortörténetébe és irodalmába I.*, Szent István Társulat, Budapest 2015, 217.

¹¹ Uo.

Jézust, de Ő ószövetségi idézettel visszautasítja. A második kísértésben (4,5–7) taktikát vált az ördög: ő is ószövetségi idézetet (Zsolt 91,11–12) használ, de Jézus ezt is visszautasítja válaszában. A harmadik kísértés-elbeszélésnek (4,8–10) hasonló a menete, mint az elsőnek, itt sem idéz a sátán, de Jézus választát ismét a MTörv-ből veszi. A befejezésben (4,11) belátja az ördög, hogy nem megy semmire Jézussal, így elhagyja, majd megjelennek az angyalok, akik szolgálnak az Úrnak.

3. Nyelvi sajátosságok

Fontos különbség fedezhető fel Máté és Márk evangéliuma között. Máté leírásában a Léleknek a cselekvését nem az „ἐκβαλλει” szóval fejezi ki, hanem az „ἀνιχθη” kifejezéssel. Ez egy szenvedő aoristos alak egyesszám harmadik személyben, míg Márké aktív praesens imperfectum. Máté tehát ismeri és használja is a görög nyelvben a passzív mondatszerkesztést, így igényesebben, változatosabban használja ki a nyelv adottságait Márkkal szemben.¹² A szavak között természetesen jelentésbeli különbség is megfigyelhető: a Lélek itt nem „űzi” Jézust, hanem csak „elvezeti”. Érezhető a két jelentés közötti különbség: Márknál olyan érzésünk lesz, mintha a Lélek teljesen átvenné Jézus fölött az irányítást, ezzel szemben Máténál Jézus a cselekvő a Lélek közreműködése által.¹³

Fontos még megemlíteni, hogy az ördög megnevezésére a szöveg a „διαβολος” szót használja, ami a héber ‘sátán’ szót akarja visszaadni, aminek a jelentése „ellenkező”.¹⁴ Az ószövetségi iratokban e kifejezés nagyon sokáig nem található meg, az első megjelenései csak a babiloni fogság utáni könyvekben található.¹⁵

4. Az ószövetségi idézetek szövegkörnyezete

A megkísértés történetben mind Máténál, mind Lukácsnál négy nyílt ószövetségi idézettel találkozhatunk: három esetben Jézus idéz, egy esetben a sátán. Máté leírásának sorrendjében az elsőt az ördög első kísértésekor olvashatjuk. Ekkor Jézus a Mtörv 8,3-ból idéz. Ez a vers a 8,1-6 egységben van, amelyben felidézi az író a választott nép pusztai

¹² Kocsis, I., *Bevezetés az Újszövetség kortörténetébe és irodalmába I.*, Szent István Társulat, Budapest 2015, 221.

¹³ vö. Stöger, A., *A Lukács evangélium*, Prugg Verlag, Eisenstadt 1975, 73.

¹⁴ Jakubinyi, Gy.: *Máté evangéliuma*, Szent István Társulat, Budapest 1991, 43.

¹⁵ Uo.

vándorlását, valamint buzdítja a népet Isten parancsainak hűséges és elkötelezett megtartására. Az író megfogalmazza a 2. versben a 40 évig tartó bolyongás lényegét: sok kísértés, megaláztatás, megszégyenítés és éhínséget szenvedett el ezalatt a nép, de ezek próbatételként szolgáltak, hogy kitartanak-e Isten parancsai mellett vagy nem. Itt kapcsolható össze az evangéliumi történettel, hiszen Jézus hasonló helyzeten megy keresztül: a pusztában Ő is kiszolgáltató volt, és Őt is gyötörte az éhség.¹⁶

A második esetben Máté leírásában a sátán idéz a 6. versben a Zsoltárok könyvéből (91,11-12). A 10-13. versig tartó egységben arról olvashatunk, hogy a gondoskodó Isten meg fogja védelmezni övét, és nem engedi, hogy bármiféle bántódás érje őket. A sátán tisztában van azzal, hogy Jézus szoros kapcsolatban van az Atyával, így részesül az oltalmában is. A szándéka tehát az, hogy hamis értelmezést ad ennek a versnek, hogy ezáltal megtévessze Jézust: buzdítja, hogy tegyen bármit, akár egy vad kaszkadőrmutatványt is, úgy sem fogja őt bántódás érni, mert az Atya védelmezni fogja őt. Jézus erre a MTörv 6,16. versben szereplő mondattal válaszol. Ez abba az egységbe tartozik, ahol az író megemlékezik a Manasszánál történt eseményről: a nép hűtlensége következtében „kísérti” az Istent. De az ember hogyan „kísértheti meg” az Istent? Mit jelent ez esetben a „kísért” szó? A választ a Kivonulás könyvének 17. fejezetében, az első 7 verset vizsgálva kaphatjuk meg: a nép a sivatag közepén vándorol éppen, és szomjúságukban vizet követelnek az Úrtól. Mózes ráüt botjával a sziklára, és abból víz fakad. Mi az „istenkísértés” ebben a történetben? Az a mozzanat, amikor az ember kiköveteli a jel vagy csoda által Isten gondoskodó szeretetét.¹⁷ Ha Jézus (csak hírnévszerzés céljából) ledobta volna magát a mélybe, ő is kikényszerítette volna Isten gondoskodását, ráadásul egy felesleges dolog érdekében. Pedig az Isten a mi követelőzésünk nélkül is a legtekélyesebb módon gondoskodik rólunk, csak ezt mi gyakran nem vesszük észre. Jézus ennek tudatában volt, így állt ellen a kísértésnek.

Az elbeszélésben található utolsó nyílt ószövetségi idézet a 10. versben található. Ekkor is Jézus a Második Törvénykönyvből idéz (6,13; lehetséges még az 5,9 is). Milyen eredeti kontextusban található

¹⁶ Kocsis, I., *Lukács evangéliuma*, Szent István Társulat, Budapest 1995, 86.

¹⁷ Uo. 88.

ez a felszólítás? A választott nép az Ígéret földjére való bevonulás előtt állt, így Mózes a lelkükre akarta kötni, ami már a vándorlás alatt is a legfontosabb parancsolat volt, hogy a bevonulást követően se pártoljanak el Jahvétől, csak Őt imádják, és rajta kívül ne forduljanak más istenhez. Erre azért volt szükség, mert a nép vándorlása közben számtalanszor vétkezett az Úr ellen, sokszor elfordult tőle. Az egyik legsúlyosabb eset a Sínai-hegynél történt, amikor a nép öntött aranyborjú imádására adta a fejét.¹⁸

5. Mondanivaló

Jézus megkeresztelkedése után elmegy a pusztába, de Máté nem azonosítja be pontosan számunkra a helyet. A hagyomány azt tartja, hogy ez a történet a júdeai pusztában zajlott, mivel Jézus megkeresztelkedésének helyéhez ez a legközelebb eső pusztaság.¹⁹ Itt bőjtöl az Úr 40 nap és éjjel, majd megéhezik. Ekkor érkezik meg a sátán, hiszen Jézus fizikailag meggyengült állapotban van. Azt gondolja, hogy ez az alkalmas pillanat megtörni Jézust. Fontos megjegyezni, hogy valóságosan lett volna esélye erre, hiszen Krisztusnak a kettős természetéből az emberi természete fölött diadalmaskodni tudott volna. Ezért is különösen nagy dolog, hogy Jézus mindvégig kitartott az Atya akaratában.²⁰ Ezt követően 3 módon fogja megkísérteni az Urat, egyre drámaibb szintű próbálkozásokkal.²¹

Az első kísértésben a kísértő arra bátorítja Jézust, hogy önmaga számára, testi szükségletének a kielégítésére alkalmazzon csodát. De Jézus idézete által világos választ ad: az ember életében nem csak a testi igények kielégítése a szükséges, hanem sokkal fontosabb az Isten felé való nyitottság. Ha az ember erre törekszik, akkor jogosan és nyugodtan bizakodhat Isten gondviselő szeretetében.²² Megjegyzendő még ennél a kísértésnél, hogy meghúzódik mögötte egy olyan téves eszme, amely az akkori zsidóságot átjárta. Hagyományukban ugyanis azt tartották, hogy a Messiás földi boldogságot és jólétet fog hozni.

¹⁸ Kocsis, I., *Lukács evangéliuma*, Szent István Társulat, Budapest 1995, 87.

¹⁹ JAKUBINYI Gy., *Máté evangéliuma*, Szent István Társulat, Budapest 1991, 43.

²⁰ Uo.

²¹ Kocsis, I., *Lukács evangéliuma*, Szent István Társulat, Budapest 1995, 85.

²² JAKUBINYI Gy., *Máté evangéliuma*, Szent István Társulat, Budapest 1991, 44.

Jézus válaszában világos lesz, hogy valójában a Messiás küldetésében ez nem kitűzött cél, csak téves emberi hagyomány.²³

A második kísértés gyökerében is egy Messiással kapcsolatos hiedelem áll: úgy gondolkodott a korabeli zsidóság az eljövendő Messiasról, hogy működése folyamán feltűnő jeleket és csodákat visz végbe csak azért, hogy igazolja magát a nép előtt. A sátán ezt felhasználva idéz a Zsoltárok könyvéből, mely szakaszt az akkori írástudók a Messiasra értelmezték. Ebbe kapaszkodott bele az ördög, mint ahogy korábban írtam, és arra törekedett, hogy téves értelmezésével meredek mutatóvagyra készítse Jézust. De Ő ellenáll, mert felismeri, hogy ezek a tettek csak hiú és múlandó népszerűséget értek volna el számára, és letérítették volna az igazi messiási küldetés útjáról.²⁴

A harmadik kísértés a drámai elbeszélésünkben a csúcspont. Itt már a sátán nyíltan ki akarja szakítani Jézust az Atya szeretetkapcsolatából, hiszen arra szólítja fel, hogy őt imádja. Érdekesség, hogy az eddigi megszólításokhoz képest már szándékosan nem szólítja Jézust az Isten Fiának, hiszen az Isten Fia nem imádkozhat a sátánt.²⁵ Jézus éppen ezért ezzel szemben nagyon határozottan ellenáll, hiszen már az Ószövetségben is az volt a legfontosabb parancs, hogy a nép ne imádjon bálványokat és hamis isteneket, csak a valóságos egy Istent.²⁶ Továbbá arra is felhívja Jézus a figyelmünket, hogy a Messiás nem tart igényt politikai hatalomra, sem gazdagságra, hiszen küldetésének teljesen más célja van: azért jött „hogy ő szolgáljon, és életét adja váltságul sokakért.”²⁷ Így a sátán ezzel a kísértéssel sem járt sikerrel.

A történet végén Máté azzal zárja le a történetet, hogy a sátán nem tudott mit kezdeni Jézus szilárd határozottságával, ezért elhagyta őt. Majd angyalok jöttek szolgálni Jézusnak, akik valószínűleg tényleges asztalszolgálatot láttak el, hogy csillapítsák az Úr éhségét.²⁸ Összességében elmondható, hogy ebben a történetben Jézus kísértései teljesen más jellegűek, mint az egyszerű emberé. Minket inkább érzéseinkben, irigységünkben, ösztöneinkben, tetteinkben és mulasztásainkban szokott megkísérteni az ördög. De Jézus esetében más a helyzet. Az

²³ JAKUBINYI Gy., *Máté evangéliuma*, Szent István Társulat, Budapest 1991, 43.

²⁴ Uo. 44.

²⁵ Uo.

²⁶ JAKUBINYI Gy., *Máté evangéliuma*, Szent István Társulat, Budapest 1991, 44.

²⁷ Mt 20,28

²⁸ JAKUBINYI Gy., *Máté evangéliuma*, Szent István Társulat, Budapest 1991, 45.

ő kísértései magasabb szintűek, és az igazi messiási eszmével függtek össze.²⁹ A sátán ettől az igaz úttól akarta eltéríteni Jézust, amely azzal a súlyos következménnyel járt volna, hogy kiszakad az Atyával való harmonikus szeretetkapcsolatból azáltal, hogy nem hagyatkozik rá az ő akaratára teljes bizalommal.

IV. Lukács változata

1. Szövegkörnyezet

Jézus megkísértésének története Lukácsnál a 4. fejezetben (4,1–13), Jézus nyilvános működésének előkészítési egységében olvasható, pont úgy, mint Máténál.³⁰ Sokkal jelentősebb különbség van a két leírásban az azt megelőző szakaszok között. Lukács ugyanis a Mátéval megegyező két szakasz után (Keresztelő János működése 3,1–20; Jézus megkeresztelkedése 3,21–22) nem a megkísértés eseményét tárja fel, hanem előbb szükségesnek látja lejegyezni Jézus családfáját (3,23–38).³¹ Lukács feltehetőleg ezzel szándékosan él, meghozza azért, hogy Keresztelő János tevékenységétől élesen elválassza és felvezeesse Jézus első cselekvéseit, amelyeket már a Lélektől eltelve tett.³² De, véleményem szerint, nem csak Lukács élt ezzel az eszközzel a Szentírásban. A Teremtés könyvének 5. fejezetében (5,1–32) Ádám nemzetségtábláját találhatjuk, melyet a Papi szerző iktatott be, meghozza azért, hogy elválassza a teremtés és az ahhoz közelálló történéseket a Noéhoz kapcsolódó eseményektől. Az elválasztás mellett átvezető, illetve felvezető szerepe is van, mivel a genealógiában az utolsó személy éppen Noé lesz, aki a következő fejezetek meghatározó cselekvője lesz.³³ Véleményem szerint Lukács is azért iktatta be ide a családfát, hogy innentől Jézust és cselekedeteit állítsa a középpontba.

A szakaszt követő egységekben is találhatunk eltéréseket. Jézus, mint ahogy Máténál is, a kísértés után visszatér Galileába, de itt nem amiatt, mert meghallotta János halálhírét, hanem mert a Lélek indíttatja. Egy következő nagy különbség, hogy Lukácsnál nem itt szerepel

²⁹ Uo.

³⁰ Kocsis, I., *Bevezetés az Újszövetség kortörténetébe és irodalmába I.*, Szent István Társulat, Budapest 2015, 235.

³¹ Uo.

³² Uo., 234.

³³ Rózsa, H., *A Genesis könyve I.*, Szent István Társulat, Budapest 2017, 204.

az első tanítványok meghívására vonatkozó szakasz, hanem csak később, az 5. fejezetben. Újabb különbség, hogy egyik szinoptikus sem tárgyalja itt részletesen a názáreti zsinagógában történeteket, de Lukács igen (4,16-30.). Ezután viszont hasonlóságot találhatunk Lukács és Márk elbeszélésének sorrendje között, hiszen azonos témákat tárgyalnak, ráadásul azonos sorrendben (leszámítva, hogy a Kafarnaum elhagyása és a leprás meggyógyításának története közé iktatta be Lukács az első tanítványok kiválasztásának elbeszélését).³⁴

2. Az elbeszélés menete

Az történet leírása, Mátéhoz hasonlóan, egy rövid bevezetéssel kezdődik (4,1-2), amiből megtudjuk, hogy Jézus a Lélek ösztönzésére kimegy a pusztába, nem eszik 40 napon át semmit és megéhezik. Ekkor jön az első kísértés elbeszélése (4,3-4), mely hasonlóan történik, mint Máténál.

A második (4,5-8) és a harmadik kísértés (4,9-12) sorrendje ezzel szemben nem egyezik meg Lukács és Máté verziójában, hiszen egymáshoz képest fordított sorrendben tárgyalják. Tagadhatatlan, hogy a két szerző közös forrást használtak, ami a Q betűvel jelölt beszédgyűjtemény lehetett.³⁵ A kérdés csak az, hogy melyik szerző követte az eredeti sorrendet? A mai kutatók úgy vélik, hogy a beszédgyűjteményben található eredeti sorrendet Máté követte, hiszen az ő elbeszélésében nagyon szépen érezhető a drámai fokozás a kísértésekkel kapcsolatban. Jézust először arra szólítja fel a sátán, hogy önmaga javára tegyen csodát, majd, hogy különleges tetteivel hírnevet szerezzen, végül pedig csúcspontként, hogy teljesen hagyja el Istent. Lukácsnál ez a drámai fokozás nincs jelen, hanem ő más szempont alapján rendezte írását. Egy lehetséges elképzelés, hogy Lukács azért ilyen sorrendben jegyezte le az eseményt, mert Jézus az első két esetben a Szentírás szavaival vág vissza a kísértőnek, így a harmadik esetben úgy dönt az ördög, hogy akkor ő is a Szentírásból vett idézettel fog élni. Jézust persze ez a „trükk” nem hozza zavarba.³⁶ Egy másik, de sokkal inkább elfogadható álláspont, hogy a sorrend ki akarja emelni Jeruzsálem központi jelentőségét, mint ahogy evangéliumának

³⁴ Kocsis, I., *Bevezetés az Újszövetség kortörténetébe és irodalmába I.*, Szent István Társulat, Budapest 2015, 235.

³⁵ Kocsis, I., *Lukács evangéliuma*, Szent István Társulat, Budapest 1995, 85.

³⁶ Uo.

egész ívében.³⁷ Ha megfigyeljük az üdvtörténet eseményeit, akkor azt vehetjük észre, hogy a legfontosabb történések itt történtek, így Jézus kereszthalála is. Ezért ezt figyelembe véve Lukács a jeruzsálemi kísértést, a helyszín miatt, teszi meg a történet mintegy „csúcának”.³⁸

3. Nyelvi sajátosság, eltérés

Mint ahogy az eddigi két evangélistánál, így most is arra a kérdésre keresem a választ, hogy Jézust a Lélek milyen „módon” viszi ki a pusztába. Láthattuk, hogy Márknál a Lélek egyenesen „kiűzi”, Máténál „elvezeti” a Lélek Jézust. Lukács esetében az „ἡγετο” szó áll, amelyet magyarra talán a „vezettetett” szóval lehet visszaadni. Véleményem szerint a görög alak ennél több jelentést hordoz magában (az ige paszszív praeteritum imperfectum alakban áll). A praeteritum a bibliai görög nyelvben folyamatos, tartós vagy ismétlődő cselekvésre utal a múltban.³⁹ Tehát Jézust a Lélek nem csak elviszi a Jordántól a pusztába, hanem ott is aktívan vezeti a negyven nap alatt, de a döntéseket Jézus maga hozza meg.⁴⁰ További érdekesség, hogy Lukács változatában úgy tűnik, mintha nem csak a Lélek lenne aktívan jelen a pusztai 40 nap során, hanem az ördög is. Ez a megállapítás azért megalapozott, mert az író a negyvenes számot leírásában hozzákapcsolja az ördög tevékenységéhez is, nem csak a Lélekéhez.⁴¹

4. Az ószövetségi idézetek szövegkörnyezete, eltérések Máté és Lukács leírásában

Lukács evangéliumában négy ószövetségi idézettel találkozhatunk, pont ugyan azokkal, mint Mátéban, így részletes elemzést itt nem szükséges közölnöm, hiszen Máténál ezt már megtettem. Egyedül az idézetekben található különbségekre szeretném itt felhívni a figyelmet. Nagy eltérés mutatkozik Jézus első idézete között a két evangéliumban. Lukács a Második törvénykönyvből csak tömören annyit idéz, hogy

³⁷ Uo.

³⁸ Uo.

³⁹ SZABÓ, M., *Bevezetés az Újszövetség görög nyelvébe*, Szent István Társulat, Budapest 2014, 38.

⁴⁰ Tehát véleményem szerint a Lélek nem, mint egy bábút mozgatja Jézust, hanem otláténak az élen jár, vezeti, de a döntéseket Jézus hozza meg.

⁴¹ Kocsis, I., *Lukács evangéliuma*, Szent István Társulat, Budapest 1995, 86.

„Nemcsak kenyérrel él az ember”,⁴² ezzel szemben Máté folytatja az idézetet a „hanem minden igével, amely Isten szájából származik”⁴³ mondatrésszel is, egyfajta magyarázatot adva az előtte álló állításra. Lukács sorrendjében a következő idézet megegyezik Mátééval (Lk 4,8; Mt 4,10),⁴⁴ majd csak a 3. kísértés leírásában (Lukács sorrendjében), a sátán idézetében lesz egy kisebb különbség: Máté verziójából hiányzik az angyalok őrző szerepére való utalás, míg Lukácsnál ez jelen van.⁴⁵

5. Mondanivaló

A történet alapvető mondanivalója megegyezik Máté leírásával, így sok eltérésről nem lehet beszámolni, viszont számos olyan dolog még nem lett megemlítve a Máté-elemzésben,⁴⁶ amelyek ott is jelen vannak, nem csak ebben a részletben, így itt fogok kitérni rájuk.

Megfontolandó az a kérdés is, hogy az apostolok honnan értesültek erről a történetről? Mivel nem voltak jelen, talán saját maguk találták ki? Utóbbi kérdésre egyértelműen a nem a válasz. A mai kutatók úgy gondolják, hogy a történet eredeti forrása maga Jézus volt, aki mesélt a tanítványainak az eseményről. Beszámolt nekik arról, hogy miképpen kísértette meg őt a sátán a hamis messiási eszmével. Így tudatosítani szeretné bennük, hogy a társadalomban jelenlevő elképzelések a Messiásról tévesek, és a sátántól származnak.⁴⁷

Az eseményeket figyelve felmerülhet bennünk az a kérdés is, hogy a sátán hogy képes Jézust csak úgy az egyik helyről a másikra szállítani? Van hatalma csak úgy mozgatni az Isten Fiát? Eléggé elképzelhetetlen ez a dolog, hiszen Jézus szavaival és tetteivel is ellene tudott állni az ördögnek, továbbá nincs is semmiféle hatalma Jézus felett. Lukács tisztában volt ezzel, de úgy vélte, hogy ha ilyen szemléletesen jegyzi le az eseményeket, jobban meg tudja érteni az olvasó a történetet. Így a leírásra, mint szemléltető elbeszélésként kell gondolni.⁴⁸

Mindhárom szinoptikus lejegyzí, hogy Jézus 40 napig tartózkodott a pusztában. A negyvenes szám igen fontos szerepet tölt be az

⁴² MTörv 8,3

⁴³ MTörv 8,3

⁴⁴ Mind a két esetben az idézet: „Uradat, Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!”

⁴⁵ vö. Mt 4,1–11 és Lk 4,1–13

⁴⁶ ld. fentebb

⁴⁷ Kocsis, I., *Lukács evangéliuma*, Szent István Társulat, Budapest 1995, 85.

⁴⁸ Uo.

Ószövetségben. Alapvető jelentése szimbolikus, melyet gyakran a „nagyon sok” értelemben használtak. Az Ószövetségben számtalan helyen fordult elő a szám: a vándorlás idején 40 évig volt a választott nép a pusztában, a vízözön alkalmával 40 nap és 40 éjjel esett az eső, de megjelenik a szám Illés vándorlásakor, illetve akkor, amikor Mózes a Sínai-hegyen tartózkodik. Jézus megkísértésének története leginkább a választott nép pusztai vándorlásával hozható párhuzamba. A puszta mind Jézusnak, mind pedig az izraelitáknak lehetőség volt az Istennel való találkozásra, de lehetőség volt a próbatételre, a megkísértésre is.⁴⁹ A két történet között az a szignifikáns különbség, hogy a választott nép nem állta ki a próbát, sokszor lázadt Jahve ellen, sokszor követelőzött (pl. élelmet, vizet), sőt előfordult, hogy más isten felé fordult. Ezzel szemben Jézus megfelelt a próbatételnek. Ő vissza tudta utasítani a sátán kísértéseit, és mindvégig megbízott Isten gondviselésében és szeretetében.⁵⁰

Lukács esetében a második kísértés lesz az, amikor a sátán megmutatja Jézusnak a világ összes földi hatalmát. Ekkor egy hatalmas csúsztatással akarná megtévesztetni Jézust: azt állítja, hogy ő birtokolja, ő kapta mindezeket a hatalmakat. Természetesen ez nem igaz, a sátán sohasem rendelkezett teljhatalommal. Egyedül arra képes, hogy befolyásolja, vagy akár a maga hatalma alá vonja az embert, hogy teljesen elszakadjon Teremtőjétől.⁵¹ Jézus persze határozottan elutasítja a kísértést, nem borult le a kísértő előtt.⁵²

A Lukácsnál olvasható 3. kísértés mondanivalója lényegében megegyezik a Máténál olvasható 2. kísértés-leírásával, így itt csak egy dologra fogok kitérni, amire Máté elemzésekor nem tértem ki. Mi lehetett a leírásokban szereplő templom „orma”? A kutatók a jeruzsálemi templom akkori állapotát vizsgálva arra következtettek, hogy többféle dolog lehetett. Van, aki arra gondol, hogy ez a hely a külső templomfal erkélyszerű kiugrása, de az sem kizárt, hogy ez a templomtorony oromzata lehetett.⁵³

⁴⁹ Uo. 86.

⁵⁰ vö. Kocsis, I., *Lukács evangéliuma*, Szent István Társulat, Budapest 1995, 87.

⁵¹ Uo.

⁵² Egy hasonló, szimbolikus nyelvezetű leírást olvashatunk a Jel 13,4-ben. Itt a sárkány ígér hatalmat egy fenevadnak, ha ő cserében imádatot kap. (vö. Kocsis, I., *Lukács evangéliuma*, Szent István Társulat, Budapest 1995, 87.)

⁵³ Kocsis, I., *Lukács evangéliuma*, Szent István Társulat, Budapest 1995, 88.

Végül jelentős különbség figyelhető meg Máté és Lukács leírásának befejező szakaszában. Máténál Jézust, miután ellenáll az ördögnek, elhagyja a kísértő. Ezzel szemben Lukács úgy ír, hogy a sátán csak „egy időre” hagyta el Jézust, tehát nem véglegesen. Ezért felmerül a kérdés, hogy mikor tért vissza az Úrhoz? Erre a pontra maga a szerző is felhívta a figyelmet, hiszen amikor megkezdődtek Jézus szenvedésének eseményei, egészen konkrétan jelzi: amikor a sátán megszállta Júdást,⁵⁴ hiszen innentől kezdve rajta keresztül fog Jézus ellen ténykedni.⁵⁵ De Jézus ekkor is csak az Atya akaratára figyel, így a gonosz itt sem tud győzelmet aratni felette.

BEFEJEZÉS

Összefoglalva a tapasztalatokat elmondhatjuk, hogy a három szentírási szakasz mondanivalója lényegileg megegyezik, de Márk leírása meglehetősen tömör, Máté és Lukács esetében az eltérés leginkább a szerkesztésben figyelhető meg, hiszen a 2. és a 3. kísértést fordított sorrendben közlik. Ezek mögött eltervezettség van, hiszen okkal szerkesztették így meg a szöveget. Jézus kísértésének elbeszélését párhuzamba lehet hozni a választott nép pusztai vándorlásával, hiszen mindkét esetben hasonló motívumok jelennek meg: a negyvenes szám, az esély az Istennel való találkozásra, illetve az esély a próbatételre. A legfőbb különbség, hogy a nép nem állta ki a próbát, míg Jézus igen, így megmaradt az Atya szeretetében, amely által végig tudta járni az igazi messiási utat, és megváltott minket keresztthalála által minden bűnünktől. Dicsősége és hála legyen neki mindörökké! Ámen.

⁵⁴ Lk 22,3

⁵⁵ Kocsis, I., *Lukács evangéliuma*, Szent István Társulat, Budapest 1995, 88.

Vörös Dániel

A JELENKOR KRITIKÁJA – FOGALMAZVA: 1846

„Az irodalom teljesen haszontalan.
Egyetlen haszna, hogy élni segít.”
(Claude Roy)

Soren Kierkegaard. Dán, evangélikus, filozófus, teológus. A 19. században. Annak is az első felében. Soha nem írt ilyen címmel művet. Ebben a formában sem. Így ez a könyv tulajdonképpen nem is létezik. De mégis. Megjelent. Csak nem általa. Theodor Haecker vallásos egzisztencializmusának gyümölcse a könyv. Kierkegaard 1846-ban megírta könyvkritikáját *Egy irodalmi jelentés* címmel. Ennek volt egy fejezete, mely Jelenkor megjelöléssel emlékezetesebbnek bizonyult, mint a Kierkegaard által értékelt dán regény. Haecker ezt vette észre. A regényre utaló részeket kihagyta. Jelölve a kihagyások helyét természetesen. 1914-ben így született meg *A jelenkor kritikája*.¹ Sajátos genezis ez...

Nagy elvárást ébreszt a cím a könyvecske iránt. A jelenkor kritikája. Mindenkinek van ötlete. Senki nem maradhat objektív. Könnyen szétfolyhat, sajátosan amorffá válhat minden olyan törekvés, amely jelen korunk kritikájának megfogalmazására tesz kísérletet. Ráadásul tömérdék kérdésnek kell felvetődnie. Amelyekre a válasz csak akkor derülhet ki, ha belekezdünk. Akkor viszont érintetté válunk. Egzisztenciálisan érintettekké. Nem feledkezhetünk el ráadásul arról sem, hogy a „jelenkort egy már lezártult korral egybevetve bizonyos módon igazságtalanul járunk el vele szemben, mivel a jelenkor még éppen a keletkezés nehézségében leledzik”.² Meg kell vizsgálni azt is, hogy mi az, ami a szerző élet-kihívásaiból fakad? Mi az, ami csupán a kritika megfogalmazójának életkontextusából származtatható – ettől még az ide tartozók is elképzelhető, hogy komolyan veendők – és mi az, ami

¹ KIERKEGAARD S.: *A jelenkor kritikája*. (Szerkesztette és a jegyzetet írta: Gyenge Zoltán), L'Harmattan Kiadó, Budapest 2015, 79.

² Uo. 16.

véres valóságként kell megjelenjen személyes tennivalóink között? Már ha tenni akarunk. Már pedig ki ne akarna élete finomhangolásán szüntelenül fáradozni? „Örültség semmit sem tennünk, ha mindent nem tehetünk is”³ – hangoztatta Esterházy nádor már a 17. században is. Azóta szállóigévé vált mondata. Pontosabban buzdítása. Erre a buzdításra juthatunk akkor is, ha vállalkozunk A jelenkor kritikájával való eltökélt küzdelemre. Miért küzdelemre? Mert tükröt tart. Mindenkinek. Is. Átgondolásra sarkall. Változtatásra sarkall. Változásra sarkall. Emiatt fáj. Akaratlanul is. „Amennyiben azt gondolod [...], hogy a lopás, rablás, fosztogatás, paráználkodás, rágalmozás, költekezés stb. ellentétes Istennel: nos, az intézményesített kereszténység és annak istenimádata sokkal undorítóbb számomra.”⁴ Ezért is. Miből fakad állásfoglalása? Elhamarkodott-e? Mit lehet erre válaszolni? Kell rá?

„Cselekvés és döntés a jelen korban éppoly kevésbé van jelen, mint az úszás veszélyes öröme abban, aki sekély vízben úszkál.”⁵ Ekképpen a felütés. Erős kezdés. Kétségtelen. Hol van ebben az állításban az igazságmag? Majd az érvrendszer. Felrója a közönségnek, (mert bizony állítása szerint a folytonos reflexió nivellálódással semlegesíti az egyént, amely

³ <https://mult-kor.hu/cikk.php?id=10675> (Utoljára letöltve: 2020. 02. 29.)

⁴ KIERKEGAARD S.: *A jelenkor kritikája*. (Szerkesztette és a jegyzetet írta: Gyenge Zoltán), L'Harmattan Kiadó, Budapest 2015, 69.

⁵ Uo. 11.

egy közönségnek nevezett, a szellemet a valószínűségben feloldó masszává szublimál a sajtó hathatós támogatásával) hogy tevékeny asszisztálásával a szenvtelen és reflektálásban leledző kor az erő megnyilvánulását dialektikus jelenséggé formálja át, ami abban jelenik meg, hogy szépen lassan jelentés nélkülivé teszi a fennállót, anélkül, hogy bármit is eltörölne. Ugyanakkor azt is kifejti, hogy az erős reflektáltság sokkal kedvezőbb a cselekvés számára, amennyiben bensőséges vallásosság is társul az általánosan reflektált korhoz. Mi az a bensőséges vallásosság? Miért tartja szükségesnek? Nekem szükségem van-e rá? Akarom-e? Elfogadom-e?

Mit ír még le? A szenvedély szükségességét. Az indolencia elharapózását. A mocsárképző nivellációt. Annak absztrakt voltát. A szellemét: a közönséget. A fecsegés, a formátlanság, a felületesség és reprezentáció örömének definícióját. A flörtölést. Az okoskodást.

Ajánlom-e? Igen.

Kinek? Aki szeret befogadni, megküzdni, továbbgondolni. Továbbgondolkodni. Ez esetben ajánlom. Akkor segít élni. Nem szükséges az élethez. Nem a boldogsághoz vezető út nélkülözhetetlen része. Élni viszont segít(het). Tehát érdemes.

KIERKEGAARD S.: *A jelenkor kritikája* (szerkesztette és a jegyzetet írta: Gyenge Zoltán), L'Harmattan Kiadó, Budapest 2015, 88.

Vörös Dániel

ROBERT OWEN ÉS A RERUM NOVARUM

A New Lanark-i textilgyár a Rerum novarum tükrében

Bevezetés

Dolgozatomban Robert Owen, utópista szocialista¹ gyártulajdonos New Lanark-i szociális intézkedés-csomagjának, valamint oktatási-nevelési rendszerének bemutatására teszek kísérletet, oly módon, hogy a Rerum novarum enciklika tanításának tükrét állítom elé a kapcsolódási pontokon. Vizsgálódásom központi kérdése, hogy egy olyan utópista szocialista ténykedése, mint amilyen Owen is volt, mennyiben lehet összhangban az egyház szociális enciklikájával, a Rerum novarummal.

Nagy-Britannia társadalmának találkozása a XIX. századdal

Mielőtt hozzáfognánk a Robert Owen vezette utópista szocializmus eszméjének körüljárásához, szükségesnek tűnik, hogy röviden kitérőt tegyünk Nagy-Britannia társadalomtörténetének XVIII-XIX. századi alakulásához, hogy az oweni „elképzeléscsomag” megfelelő kontextusba kerülhessen. Ezt indokolja az is, hogy Robert Owen

¹ A fogalomhoz lásd: CLARKE P.B. – LINZEY A. szerk.: Dictionary of Ethics, Theology and Society, Routledge, New York, 1996. 768–772.

társadalom-berendezkedésre vonatkozó tervei a gyakorlati életben szerzett tapasztalatai alapján kristályosodtak ki – lévén szigorúan vett iskolai évei 5 és 7 éves kora közé datálódnak², bár egészen kilenc éves koráig az iskola közelében maradt, mint „mestersegéd” és a fiatalabb diákok támogatója.³

Miután Owen életének 1800–1825⁴ közé eső szakasza kapcsolódik aktívan össze New Lanark nevű textilüzem-komplexumával, mint annak menedzsere majd tulajdonosa⁵, ezért testközelből tapasztalhatta meg az ipari forradalmat, valamint annak vívmányait és azok hatásait, illetve a napóleoni háborúk okozta következményeket és azok utóöngéit.

A XVIII. század hajnalán mezőgazdasági forradalom következett be Nagy-Britanniában, aminek köszönhetően jelentősen nőtt az egy főre jutó termékmennyiség. Sor került a bekerítésekre, a közföldek rendszerének felszámolására, és az istállózó állattartás bevezetésének köszönhetően sor kerülhetett a rotációs rendszerben alkalmazott pihentetés beszüntetésére is. A mezőgazdaság forradalmának okai közt az európai népesség általános növekedését, a háborúk árfelhajtó hatását, valamint a forgalomba kerülő ezüstmennyiség növekedését emelhetjük ki.⁶ Ez a folyamat természetszerűleg maga után vonta a népes ipari jellegű városok megjelenését. *„A XIX. század elején a brit állampolgároknak közel 25%-a élt 10.000 főnél több lakost számláló városban. Ezzel szemben a kontinens más területein az embereknek csak kevesebb, mint 10%-a nem volt falusi.”*⁷ Mindez gyorsuló ipari fejlődést vont maga után, ráadásul a folyamat a textiliparban bontakozott ki a maga tel-

² V.ö.: MURAVCHIK J.: *Földre szállt mennyország. A szocializmus története*, Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány, Budapest, 2014. 45

³ V.ö.: SARGANT W. L.: *Robert Owen and his social philosophy*. <https://archive.org/details/robertowenandhi00sarggoog/page/n32/mode/2up> (Utolsó letöltés: 2020. 11. 27.)

⁴ A tulajdonában maradt ezt követően is a gyár, azonban életvitelszerűen ezt követően nem itt élt. (MURAVCHIK J.: U.o.: 43–44.)

⁵ V.ö.: DAVIDSON L. – ARNOLD J.: *The Great Experiment: New Lanark from Robert Owen to World Heritage Site*. In: THOMPSON N. – WILLIAMS C.: *Robert Owen and his Legacy*. [University of Wales Press, Cardiff, 2011], 55.

⁶ V.ö.: URBÁN A.: *Nagy-Britannia*. In: VADÁSZ S. szerk.: *19. századi egyetemes történelem. 1789–1914. Európa és az Európán kívüli országok*. [Osiris Kiadó, Budapest, 2011] 130–131.

⁷ ELEKES D.: *Gyermekmunka a hosszú 19. században Németországban*. <https://blszk.sze.hu/images/Elekes-D%C3%B3ra.pdf> (Utoljára letöltve: 2020. 11. 28.)

jességében. Ebben volt Robert Owen is érintett New Lanark révén. Hargreaves, Arkwright, Crompton, végül Cartwright találmányai felvirágoztatták a textilipart, valamint átalakították a munkaerőpiac igényeit. Ezrek váltak munkanélkülivé nagyon rövid időn belül. A helyzetet később tovább nehezítette, hogy a napóleoni háborúkban aratott győzelem gazdaságilag súlyos következményekkel járt. Infláció, a katonai megrendelések hiányából fakadó további jelentős munkanélküliség, csökkenő fizetőképes kereslet.⁸

A gyors lefolyású iparosodás jelentősen átalakította a természet-szerűleg profitorientált gyártulajdonosok alkalmazottakra vonatkozó elképzelését. „Az új ipar kezdetétől fogva alkalmaztak gyermekeket a gyárakban [...] a szegényházakból vették ki és hosszú évekre „tanoncoknak” szerződtek őket csapatostól. Ezeket a gyermekeket közös szálláson tartották, egyformán öltöztették, munkáltatóik a legnagyobb kíméletlenséggel és barbársággal bántak velük, igazi rabszolgák voltak. Ez a vérlázító rendszer már 1796-ban olyan közfelháborodást keltett, hogy dr. Percival és Sir R. Peel (a mostani miniszter atyja, aki maga is pamutgyáros volt) energikus sürgetésére a parlament 1802-ben Apprentice Billt (tanonctörvényt) hozott, mely a legkiáltóbb visszaéléseket megszüntette.”⁹ Robert Owen ebben a milióban vette át apósától New Lanark textilgyárát¹⁰ és fogalmazta meg, hogy: „a holt gépeknek nagy figyelmet szentelnek, de az eleven gépet [t.i.: az alkalmazottakat] elhanyagolják, s figyelembe se veszik.”¹¹

Robert Owen reakciója: New Lanark

„Azoknak a családoknak a kondíciója, akik bevándoroltak a faluba [t.i.: New Lanark-ba] nagyon siralmas volt. Az emberek szinte irányítás nélkül éltek, erkölcstelen szokásokkal, tétlenségben, szegénységben, adósságokkal, nyomorban. [...] A lopás általános volt.”¹² Mielőtt hozzáfognánk Owen gyakorlati

⁸ V.Ö.: URBÁN A.: U.o. 136.

⁹ ENGELS F.: A munkásosztály helyzete Angliában. Személyes megfigyelések és hiteles forrásmunkák alapján. http://www.eszmelet.hu/wp-content/uploads/2018/08/A-munk%C3%A1-soszt%C3%A1ly-helyzete-Angli%C3%A1ban-221_PDFsam_MEM02.pdf (Utoljára letöltve: 2020. 11. 28.)

¹⁰ V.Ö.: MURAVCHIK J.: U.o.: 46.

¹¹ MURAVCHIK J.: U.o.: 46.

¹² SARGANT W. L.: Robert Owen and his social philosophy. <https://ia802701.us.archive.org/6/items/robertowenandhi00sarggoog/robertowenandhi00sarggoog.pdf> (Utolsó letöltés: 2020. 11. 28.)

tettekben megmutatkozó reakciójának ismertetéséhez, érdemesnek tűnik kicsit közelebbről szemügyre venni az antropológiai alapvetését.

Owen antropológiai alapvetése

Bár már az is sokat elárul Owen antropológiájáról, hogy az 1790-es évek végén New Lanarkot úgy írta le, mint ami a „*legfontosabb kísérlete lesz az emberi fajnak a boldogságért*”¹³, az mégis közvetlenül az 1811–1817 közötti luddita gépromboló mozgalom idején kristályosodott ki, párhuzamosan a *Habeas Corpus Act* felfüggesztésével, valamint a szegénytörvény – Parlament által kezdeményezett – felülvizsgálatával.¹⁴ Így módon mindenképp kijelenthetjük, hogy a társadalmi változásokkal, az ipari munkásság helyzetével aktív kapcsolatban született meg az oweni antropológia annak teljes valójában.

A New Lanarki gyártulajdonos az embert egy kémiai-biológiai szervezetként képzelte el, amely a környezet hatására értelmileg és érzelmileg egyaránt alakítható.¹⁵ Owen célja nem volt más – IV. Vilmos királynak dedikált *The New Moral World* című könyve alapján –, mint „*újrakonstruálni a társadalmat és újrateremteni az emberi faj karakterét*.”¹⁶ Ezt a célt úgy kívánta elérni, hogy tudatában kell lenniük a társadalmi rendszer kialakítóinak, hogy az „*emberek nem felelősek akaratukért és tetteikért*”¹⁷, valamint, hogy az ember „*jellemének egésze – fizikai, szellemi és erkölcsi tulajdonságai – tőle függetlenül alakul ki*.”¹⁸ Az ember „*születéskori alkatának vagy szervezetének*”¹⁹ a produktuma, továbbá természetesen a „*születésétől haláláig rá ható külső körülményeké*.”²⁰

¹³ <https://www.robertowenmuseum.co.uk/wp-content/uploads/2019/11/The-life-of-Robert-Owen-written-by-himself.pdf> (Utolsó letöltés: 2020. 11. 29.)

¹⁴ V.ö.: URBÁN A.: U. o.: 136.

¹⁵ V.ö.: MUZSLAY I. SJ: *Gazdaság és erkölcs*, Márton Áron Kiadó, Budapest, 1993. 118.

¹⁶ OWEN R.: *The Book of New Moral World. The rational system of Society*. <https://ia801605.us.archive.org/6/items/bookofnewmoralwo00owen/bookofnewmoralwo00owen.pdf> (Utoljára letöltve: 2020. 11. 29.)

¹⁷ U. o.

¹⁸ U. o.

¹⁹ U. o.

²⁰ U. o.

New Lanark

Robert Owen, 1798-ban első New Lanark-i látogatásakor felismerte, hogy a gyár, a hozzá tartozó településsel együtt kiváló lehetőség lesz annak a kísérleti megvalósítására, amiről már hosszasan elmélkedett korábban. A gyárban dolgozó munkásai jó része angolul nem beszélő skót volt, akik a súlyos szegénység által indukált gazdasági menekültek vagy pedig árvák/ nincstelen gyerekek voltak.²¹ A következőkben bemutatom azokat az intézkedéseket, amelyek Robert Owent „széles körben elismert felvilágosult személlyé és gyakorlati filantróppá”²² tették. Igaz ez annak ellenére is, hogy a későbbiekben a marxista teoretikus, Friedrich Engels állásfoglalása szerint Owen „lényegileg túlmegy a burzsoázia és a proletariátus ellentétén, formájában sok tekintetben elnéző a burzsoázia iránt és igazságtalan a proletariátussal szemben.”²³ Hogy mily módon érte el mindezt? „Természetesen több összetett hozzáadott tényezőt kell figyelembe venni, de kettő extrém fontos ezek közül a szervezethez és az oktatás kérdése.”²⁴ A következőkben ezekre térek ki részletesen.

Szervezeti működés

New Lanarkban 1700-1800 alkalmazott tevékenykedett a textilgyárban, amikor Owen átvette. Ebből 400-500 fő volt a gyermekmunkás.²⁵ Mivel a gyermekmunka gyakorlatát kifejezetten ellenezte, első intézkedései egyikeként hozzalátott, „annak a tervének kivitelezéséhez, hogy biztosítsa, hogy tíz éves kor alatti gyermekek ne dolgozzanak a gyárban és emellett bátorította a szülőket, hogy hagyják iskolában a gyermekeiket 12 éves korukig.”²⁶ Itt fontos megjegyezni, hogy Nagy-Britanniában legkorábban az 1819-es I. gyári törvények voltak azok, amik a kilenc év alatti gyermekek számára megtiltották a munkavégzést, a gyermekkorú munkások

²¹ V.ö.: DAVIDSON L. – ARNOLD J.: U.o.: 57–58.

²² MILIBAND R.: *The Politics of Robert Owen*. In: Journal of the History of Ideas, Apr., 1954, Vol. 15, No. 2. University of Pennsylvania Press, Apr., 1954. 233–245.

²³ ENGELS F.: *A munkásszótály helyzete Angliában. Személyes megfigyelések és hiteles forrásmunkák alapján*. http://www.eszmelet.hu/wp-content/uploads/2018/08/A-munk%C3%A1-soszt%C3%A1ly-helyzete-Angli%C3%A1ban-221_PDFsam_MEM02.pdf (Utoljára letöltve: 2020. 11. 29.)

²⁴ DAVIDSON L. – ARNOLD J.: U.o.: 57.

²⁵ V.ö.: MURAVCHIK J.: U.o.: 46.

²⁶ DAVIDSON L. – ARNOLD J.: U.o.: 60.

munkaidejét pedig napi 12 órában maximalizálták. Hatósági ellenőrzésekre azonban nem került sor.²⁷

Bérezés szempontjából nem eszközölt változásokat a gyárban, de némileg csökkentette a munkaidőt, ezzel pedig jelentősen növelte reputációját. A munkások szempontjából azonban nem ez – még csak nem is a malmok tisztaságának emelése –, hanem az alkalmazottak életviszonyainak felügyelete bizonyult döntő szempontnak. Jobb bolt telepítése, lakóhelyek bővítése, szemétszállítás megszervezése, részeskedők felírása, „polgárőrség” megszervezése. Ez utóbbi volt felelős a házak tisztaságának ellenőrzéséért is. Ezek mind-mind aktívan emelték New Lanark presztízsét.²⁸

Rendszerének működése érdekében Owen 19 törvényt és jogszabályt hozott a lakosok számára, amellyel segíteni kívánta a közösséget, hogy harmonikussá és egészségessé váljon.²⁹

A fentebb már kifejtett, munkamorálra vonatkozó általános helyzeten egy „csendes felügyelőnek” nevezett berendezéssel, valamint a munkásokról vezetett jellemkönyvek rendszerével igyekezett javítani. A „csendes felügyelő” egy fahasáb volt, amelynek négy oldalán négy különböző színnel értékelték az adott munkás megelőző napi teljesítményét. Minden alkalmazottat külön fahasábon értékelték. Ezzel rendkívül rövid idő alatt átlátható volt a munkatársak hozzáállása. Owen értékelése szerint „örömteli volt látni, hogy milyen új szellemet hozott ez a rendszer.”³⁰ A munkatársak véleményét nem ismerjük erről az értékelésről, de az kétségtelen, hogy fellendült a New Lanark-i üzem a következő időszakban.

Oktatás – Nevelés

„Minden gyermeket kedvességgel kell nevelni, akármilyen legyen is a természetes karaktere, fizikai vagy mentális állapota.”³¹ A neveltlenséget az aluledukáltságnak tulajdonította. Ebből kiindulva szervezte meg

²⁷ V.ö.: <https://www.nationalarchives.gov.uk/education/victorianbritain/industrial/timeline2.htm> (Utoljára letöltve: 2020. 11. 29.)

²⁸ V.ö.: MURAVCHIK J.: U.o.: 46.

²⁹ V.ö.: DAVIDSON L. – ARNOLD J.: U.o.: 58.

³⁰ MURAVCHIK J.: U.o.: 47.

³¹ O' HAGAN F. J.: *Robert Owen and Education*. In: Thompson N. – Williams C.: *Robert Owen and his Legacy*. [University of Wales Press, Cardiff, 2011] 76.

New Lanark területén az oktatást a gyermekeknek 12 éves korukig.³² „Owen írásaiban hangsúlyozta a gyermekek érzelmi állapotának mély megértésének fontosságát és a fontosságát a korai oktatásnak, amelynek a gyermekek növekedésére és fejlődésére kell koncentrálnia mind testileg mind szellemileg. A gyermekek óvodába jártak 2-6 éves koruk között, ezt az általános iskola követte 6-10/12 éves koruk között, végül a felnőttkori oktatás jött.”³³

A legkisebbek oktatásában nem a könyveknek, sokkal inkább a játéknak és a környezetük felfedezésének volt nagy szerepe. Rousseau nyomdokain haladva, már egészen kis kortól zenei képzésben részesültek New Lanark lakosai. Az általános iskolás korúak közösen hallgatták óráikat, tanóránként maximum 45 percben limitálva azokat. Környezettan, történelem, földrajz, rajz tartoztak a központi tárgyak közé. Az óráknak élvezetesnek kellett lenniük és Owen szigorúan tiltotta a testi fenyítést, mivel súlyosan kontraproduktívnak ítélte azt.³⁴ Az írás-olvasás tanulására egészen az utolsó iskolai évig várni kellett.³⁵

New Lanark és a Rerum novarum enciklika találkozása

Súlyos túlzás lenne azt állítani, hogy a Rerum novarumot legerőteljesebben Owen elképzelése, valamint az általa megvalósított rendszer motiválta volna. Azonban vitathatatlan, hogy az oweni rendszer a kérdésfelvetők közt szerepelt, amelyre az egyháznak szükséges volt reagálnia. A következőkben az oweni rendszer néhány elemét teszem vizsgálat tárgyává az enciklika tükrében.

A Rerum novarum állásfoglalása

GYERMEKMUNKA – A Rerum novarum világosan kifejezésre juttatja, hogy a gyermekek munkába állításától tartózkodni kell mindaddig, amíg sor nem kerül szellemi, fizikai és lelki képességeik kibontakozására.³⁶

³² O' HAGAN F. J.: U.o.: 76.

³³ O' HAGAN F. J.: U.o.: 84.

³⁴ V.ö.: O' HAGAN F. J.: U.o.: 84–85.

³⁵ V.ö.: MURAVCHIK J.: 48.

³⁶ V.ö.: RERUM NOVARUM. <https://regi.katolikus.hu/konyvtar.php?h=125#N12> (Utoljára letöltve: 2020. 11. 29.)

MUNKAI DŐ–MUNKABÉR – A munkaidő meghatározásánál kiemelkedően fontosnak látja eme dokumentum, hogy külön figyelmet szenteljenek annak a kérdésnek, hogy adott munkakör mennyiben ártalmas a munkavállaló egészségi állapotára. A személyiség méltóságának figyelembevételével, az elvégzett munkáért igazságos munkabért kell fizetni oly módon, hogy érvényesülhessen az ember joga arra, hogy „magántulajdonban, sajátjaként bírjon dolgokat.”³⁷ Azonban nem szabad arról sem megfeledkezni, hogy a magántulajdon, mint olyan, pusztán eszköz – nem végcél – a közjó szolgálatában.³⁸

MUNKAVÁLLALÓ KÖTELEZETTSÉGEI – „A kenyérkereső munka a keresztény bölcsélet fényében nem lealázó, hanem felemelő, mert az emberi élet fenntartásának tisztességes eszköze.”³⁹ A becsületes munkavégzés megkövetelhető tehát az igazságos bérezés ellenében mindenkitől. Sőt, mindaz, aki igazságos bérezése ellenére a munkát elhanyagolja vét a közjó egésze ellen is.⁴⁰

CSALÁD – „Azt akarni tehát, hogy az államhatalom a család benső viszonyaiba is behatoljon, súlyos és ártalmas tévedés. [...] a végső nyomorban, amikor a család igen nehéz helyzetben van, [...] az állami segítség lép közbe, [...] ha valahol a ház falai között a jogok kölcsönös érvényesítésében súlyos zavar támad, ott az állam igenis védje meg kinek-kinek a jogát”⁴¹

New Lanark értékelése a Rerum novarum fényében

Robert Owen New Lanark-i textilgyárát, valamint iskoláját számos pap, püspök, tudós, arisztokrata, valamint néhány herceg is meglátogatta tanulmányozás céljából.⁴² Természetesen az „alapvetően mate-

³⁷ U. o.

³⁸ V.ö.: Az Igazságosság és Béke Pápai Tanácsa: Az Egyház társadalmi tanításának kompendiuma. SzIT, Budapest, 2007. 177.

³⁹ RERUM NOVARUM. <https://regi.katolikus.hu/konyvtar.php?h=125#N26> (Utoljára letöltve: 2020. 11. 29.)

⁴⁰ V.ö.: RERUM NOVARUM. <https://regi.katolikus.hu/konyvtar.php?h=125#N26> (Utoljára letöltve: 2020. 11. 29.)

⁴¹ RERUM NOVARUM. <https://regi.katolikus.hu/konyvtar.php?h=125#N6> (Utoljára letöltve: 2020. 11. 29.)

⁴² V.ö.: MURAVCHIK J.: U.O.: 48.

rialista Owen"⁴³ nem a katolikus egyház tanításának alapján állva alakította ki textilüzeme mindennapi életét. Ez ilyen formán nem is lett volna elvárható tőle, hisz antropológiai érvrendszere eltérő kiindulási pontokkal rendelkezett. Következtetéseiben azonban mégis sok helyütt egységre jutott a *Rerum novarum* tanításával – annak gyakorlati életre vonatkozó meglátásait illetően. Owen saját korában úttörője volt a gyermekmunka visszaszorításának, a köztisztaság javításának – így bennfoglalva az egészségügyi állapotok javulásának –, valamint a munkaidő viszonylagos normalizálásának és a közrend fenntartásának.

⁴³ DAVIS R.A.: *Robert Owen and Religion*. In: Thompson N. – Williams C.: *Robert Owen and his Legacy*. [University of Wales Press, Cardiff, 2011] 92.

Pongrácz Benedek

HIVATÁSOM A TERMÉSZET SZOLGÁLATA

Interjú Szekeres Zsófia természetvédelmi őrrrel

Az Őrség központjában felnőve a természet szeretete már kiskorom óta meghatározó szerepe volt életemnek. Az érdeklődés a későbbiekben is megmaradt a természet felé, de már kiegészült annak védelme iránti kíváncsisággal is. Nagy szerepe volt ebben annak, hogy a házunk mögött agárkosbor nyílt, s udvarunk határáig a nagyvadak is bemerészkedtek. A réteken a vérfű-hangyaboglárka lepke repdesett, amely totálisan rabul ejtett szaporodási stratégiájával. Ezután részt vettem az Ifjú Kócsagőr Programban és 2 hetet tölthettem el egy természetvédelmi őrral. Sok tapasztalat, öröm, munka, és néha kudarc élmény. Talán így lehet röviden összefoglalni. Régi ismeretség köt minket össze Szekeres Zsófiával, aki az Őrségi Nemzeti Park Ivánci Őrkerületének vezetője. Több mint egy évtizede szolgál, mint természetvédelmi őrr. Őt kérdeztem hivatásáról, a munkájáról, s arról, hogy mit tehetünk mi a természetvédelem javára.

A többéves ismeretségünkre visszagondolva, ha jól emlékszem, ezt még sosem kérdeztem meg: Miért lettél természetvédelmi őrr? Mi vonzott téged ebben a szakmában?

Édesapám vadász volt és gyakran magával vitt kora hajnalokon cserkelni. Ilyenkor sosem az volt a legfontosabb számára, hogy vadat

ejtsen, hanem inkább a megfigyelés, gyönyörködés. Harmatos mentát szedtünk a reggeli teánkhoz, közben lestük a vadak nyomait, megkóstoltunk egy-egy erdei gyümölcsöt... Egy percre sem gondolkodtam, amikor a Balaton-felvidéki Nemzeti Park területére kerestek túravezetőt, első diplomámat turizmusban szereztem, így megfeleltem erre az állásra. Ott ismertem meg kiváló természetvédelmi őrköt, akik motiváltak abban, hogy természetvédelmi kérdésekben is képezzem magam.

Akción a természet őrzői címmel egy nyolcrészes filmsorozat készült a magyar természetvédelmi őrokról, köztük rólad is. Ebből a természetvédelmi őrszolgálat sok aspektusát megismerheti az érdeklődő. De mégis, milyennek kell elképzelniünk a te hivatásodat? Mit csinál egy természetvédelmi őr?

A védett növényeket, állatokat, gombákat felméri területén, majd mindenféle hatósági eljárásban képviseli érdekeiket. Egy egyszerű példa: ha talál egy fekete gólyafészket, akkor az erdészeti hatósági eljárásokban eléri, hogy a fészket tartó fát és környezetét semmilyen körülmények között se vágják ki. A különböző hatósági határozatok végrehajtását ellenőrzi. Ha védett állatok kerülnek veszélybe, akkor a helyszínre siet: pl. szigetelni fognak egy tűzemeletes panel épületet, ahol denevérek élnek, akkor a szigetelés előtt kimenekíti az állatokat. Ha védett érték sérül, pl. leesik egy fecskéfészék, akkor műfészekben visszahelyezi a fiókákat, hogy a szülők tovább etethessenek.

Ezen kívül a Magyar Állam tulajdonában lévő ingatlanoknak jó gazdája egy természetvédelmi őr: kaszál, lehordja a szénát, kerítést javít, tájékoztató táblát tesz ki.

Milyen szintű lemondásokra van szüksége egy természetvédelmi őrnek? Mekkora elhivatottságra van szüksége a munkában?

Sok természetvédelmi őr ismerek az országban és hatalmas elhivatottságot látok mindenkinben. Nem hiszem, hogy bármelyikünk lemondásként élne meg bármit a munkája során.

Mint minden munkában, a tiédben is vannak nehezebb napok, amikor nem sikerül jól valami. De ennek talán az ellentétét többször megéled. Milyen örömöket tapasztalsz a munka során? Mi a te munkád gyümölcse?

Ha hosszú évek „nevelő munkája” beérik és egy nemzeti park területén gazdálkodó ember végre tekintetbe veszi munkája során,

hogy az általad emlegetett hangyaboglárka fennmaradásáért ő tehet a legtöbbet. Amikor egy olyan ember, akivel tíz évvel ezelőtt még vitatkozni kellett, hogy ne szedje le a tavaszi tűzikét, látom, hogy rászól egy kirándulóra, hogy figyeljen hová lép: ne tapossa le a tűzikéket! Egyébként, mint Assisi Szent Ferenc, minden kis virágban rá tudok csodálkozni a teremtet világ szépségére, feltölt, ha a természetben lehetek.

Sokan mondják, hogy „ez csak egy szál virág” vagy „az csak egy lepke volt”. Milyenek az emberek hozzáállása a természetvédelemhez?

A legtöbben a tiltást látják bennünk: „a zöldek, akik azt mondják, hogy nem”. Nem is tudják, mivel foglalkozunk, de ellenséget látnak bennünk. Aztán eljönnek egy túrára, vagy valamelyik programunkra és elcsodálkoznak, hogy nem is ellenük, hanem értük dolgozunk. Így válnak az egykori törvénszegőkből, a településük kincseire büszke és azokat védő „önkéntes zöldekké” az emberek.

Az új mozgalmak, trendek, mint például, „no waste” mozgalom, vagy a szemétszedéshez kapcsolódó trendek mennyire segítik a természetvédelem munkáját?

Ugyanaz a célunk, de a természetvédelemnek igen kis (de az is igaz, hogy súlyos) szelete a hulladékprobléma. Minden tavasszal igyekszünk nemzeti parkunk egy-egy szegletét megtisztítani, de a tapasztalat az, hogy újabb és újabb lerakatokat találunk. Így ebben a témában is a nevelőmunka a legfontosabb, ezért járunk örkerületünk iskoláiba előadásokkal, játékokkal elmélyíteni a gyermekekben, hogy mindannyian felelősek vagyunk Földünkért.

Ferenc pápa a Laudato si enciklikájában hosszasan taglalja a világ ökológiai helyzetét. Az egyház által megfogalmazott iránymutatások és az ökológiáról szóló pápai megnyilatkozások hatással vannak a természetvédelem munkájára? Egyáltalán a természetvédelem táján a teremtésvédelem fogalma feltűnik?

Sajnos én nem tapasztalom. Ahogy te igyekszel a természetvédelmet közelebb vinni az egyház tagjaihoz, én ugyanígy missziós területnek tartom a munkahelyemet. Minden kollégám tudja rólam, hogy vasárnap ott vagyok a misén. Többször tesznek fel kérdéseket hitemmel és az egyházzal kapcsolatosan. Ha káromkodnak, szeretettel, de határozottan

rájuk szólok és próbálom a Jóisten felé terelni őket. Szerencsés, hogy a veleméri templom bemutatása kapcsán lehetőségem van arra is, hogy a nemzeti park látogatóit is elgondolkoztassam ezekről a kérdésekről.

Láttalak már kenuban és terepjárón, gyalog és traktorral egyaránt. Milyen terepen kell dolgoznod pontosan? Földön, vízen, levegőben? Milyen eszközök segítik a munkádat?

Terepjárával közelítem meg a munkám helyszínét, de a legtöbb időt gyalogosan töltöm. Távcső, szemeteszsák és GPS mindig van nálam. Létra, ha magasban kell dolgozni, gumicsizma, ha mocsárban. Vasvilla, kasza, evező, gödörfúró, csavarhúzó, kalapács. Nyáron mindig van karó az autóban, hogy ha valamelyik gazda szól, hogy megkezdí a kaszálást, tudjak a védett növények, állatok védelmére ún. bűvósávot kijelölni a területén, amely kaszálatlanul marad.

Milyen élőlényekkel találkozhatunk a templomokban? Egyáltalán a templom egerén kívül találkozhatunk-e bármilyen élőlénnel a templomban?

Hát azokban a templomokban, ahol gyöngybaglyok laknak, biztosan nem találkozunk a templom egerével, mert a fiókanevelés idején napi 8-10 egeret, pockot is elfogyasztanak. Hasonlóan hasznosak a templom padlásán megtalálható denevérek, mert napi több száz szúnyogot, rovarot elfogyasztanak. Ezek a fajok természetvédelmi oltalom alatt állnak, ugyanakkor nem védettek a templomtornyokban gyakran látható galambok. Őket fogyasztja a Szent István Bazilikán megfigyelt vándorsólyom, az Esztergomi Bazilika kupoláján pedig vörös vércsék fészkelnek. Ezek a ragadozó madarak sziklaszirtek hiányában használják az egyházi épületeket, mivel fészket nem építenek.

Mit tudunk tenni az imént említett élőlények védelmében? Tudjuk-e őket segíteni valamilyen formában? Milyen tanácsot adnál egy atyának vagy templomgondnoknak?

A gyöngybagoly számára költőládát lehet kihelyezni a toronyban, így ha le is van zárva a torony, a láda megfelelő hely a madárnak és ugyanakkor a torony is „tiszta” marad. A Magyarországon előforduló 26 denevérfajból 7 fordul elő nemcsak templomok, hanem malmok, kastélyok padlásain is. Örömteli, hogy templomaink szépülnek, de a nyár derekán végzett felújítások teljes denevérkolóniákat pusztít-

hatnak el. Ha felújítást tervezünk, mindenképpen konzultáljunk a területileg illetékes nemzeti park igazgatósággal, akik felméri, hogy van-e védett állat templomunkban, és ha van hogyan óvhatjuk meg őket a felújítás során.

Ha egy kételkedő embernek kellene megindokolnod, hogy mi is az értelme a természet védelmének, hogy tennéd?

Amíg az emberiség közvetlenül a természetben élt, rá volt utalva, hogy vigyázzon rá. Most már nem értjük, hogy ha eltűnik egy virág, nem csak egy szépség tűnik el a Föld színéről, hanem pl. egy gyógyszeralapanyag.

A természetben minden mindennel összefügg, fedezzük fel újra szépségeit!

BESZÉLGETÉS LOVASSY ATTILA ATYÁVAL, SZEMINÁRIUMUNK ÚJ PREFEKTUSÁVAL

Az idén nyáron a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia a Központi Szeminárium prefektusi feladatkörének ellátását dr. Lovassy Attilára, az Apor Vilmos Katolikus Főiskola tudományos rektorhelyettesére bízta. Vallja, ha hiteles lelkipásztorok képzésére törekszik az egyház, és nem a papok számának növelésére, az hosszú távon a papi hivatások (és az elkötelezett hívők) számának emelkedését is magával hozhatja. Hogyan alakult át élete és mélyült el hite, miért jelentkezett papnak – erről és jelenlegi, jövőbeni feladatairól beszélt prefektus atya.

Kedves Attila atya, úgy tudom, hogy Tatabányán nőtt fel. Milyen meghatározó élményeket mesélne el szívesen, amelyek a Jóisten szolgálatába állították?

Tatán születtem, de a gyerekkorom nagy részét valóban Tatabányán töltöttem. A családból anyai nagypapám élte és gyakorolta katolikus hitét. Neki – ha nem is mindig direkt módon, – de sokat köszönhetek hitem megalapozásában. Ő az első, jogi diplomáját éppen azon a Pázmány Péter Tudományegyetemen szerezte, ami a Szemináriummal szomszédos. Nagypapámnak állandóan fejlődnie kellett, mert a rendszer üldözte őt, de az új körülményeket mindig jól fogadta, és kiváló humorérzéssel bírt. Az ő kérésére keresztelték katolikusnak.

Gyerekkoromban ő adta először a kezembe a Miatyánk szövegét, amit az 1910-ben gyártott írógépén írt le, ezt megtanultam és őriztem. A bátyám és én is neki köszönhetjük, hogy előáldozók lettünk. Amikor Tatán nagypapámnál töltöttük a vasárnapot, együtt mentünk szentmisére. Karácsonykor az éjféli miséről hazajövet mindig megkérdezte, hogy gyóntam-e. A legtöbb esetben sajnos „nem” volt a válaszom.

Apai ágon református erdélyi nemesi és értelmiségi felmenőkkel rendelkezem, sok jogász és orvos volt közöttük, sőt református lelkészek is, de köztük olyan protestáns rokonaim is szerepelnek a családfán, akik katolizáltak, sőt kettő pap lett. Édesapám azonban nem hívő. Nagypapám kérésére anyukám beíratott minket bátyámmal hittanra, tízéves koromban lettem elsőáldozó, és 11 évesen már „kibérmálkoztam”. A tatai gimnáziumi éveimet nagyon szerettem, és bár hitemet többnyire megvallottam, de nemigen éltem. Az érettségi évében kezdtem az Úr felé fordulni, amihez egy nyári tábor és egy karizmatikus közösség adta az első impulzust. 18 évesen életgyónást végeztem, és elkezdtem újra élni a szentségekkel.

Először a Pécsi Hittudományi Főiskola óraadója volt, majd az Apor Vilmos Katolikus Főiskolán tanított. Hogyan élte meg ezeket az éveket? Milyen szempontokat tart leginkább fontosnak a tanításban?

Pécsen csak egy féléves kurzusom volt. Ezt követően Puskás Attila professzor úr – tudtom nélkül – beajánlott a váci Apor Főiskolára, így mindenekelőtt neki köszönhetem, hogy ott meggyökeresedhettem. Különös hálával tekintek vissza, hogy kezdőként olyan kiemelkedő kollégákkal taníthattam együtt, mint Nemeshegyi Péter atya, Jelenits István atya, Turay Alfréd atya, Szabó Ferenc atya, Skrabski Árpád.

Nagyon megszerettem a főiskolát, családiasnak éltem meg, korban (20-as éveim vége) és gondolkodásban közel álltam a tanítványokhoz. Először főként filozófiai tárgyakat oktattam, majd szisztematikus teológiai (fundamentális és dogmatikai) kurzusokat is, ami különösen közel állt a szívemhez. Ezek mellett vittem még gyakorlati teológiai tárgyakat, amelyekhez nem igazán értettem, de ezeket ránk, a nagyobb órapacitással rendelkező fiatalabbakra osztották.

Misszióként fogtam fel azokat az órákat, előadásokat, amelyeket a nem hitéletis (tanító, óvó, szociálpedagógus stb.) hallgatók vettek fel, mert a kereszténységtől távolabb állók is részt vettek rajta. Ezeket külön szerettem, mert lehetőséget nyújtott arra, hogy keresztény

értékekről, gondolkodásmódról, vagy akár Krisztus személyéről és tevékenységéről beszéljek nekik. De sok elkötelezett hallgatóval találkoztam, és meglepetésemre a levelezős hallgatók bizonyultak elszántabbaknak, miközben otthon és a munkahelyükön is helyt álltak.

2011-ben jelentkezett a Váci Egyházmegyébe papnövendéknek. Mi vezette a tanítás mellett a lelkipásztori szolgálathoz?

A hivatás gondolata vissza-visszatérő volt életemben, de talán abból a kegyelem-tapasztalatból táplálkozik leginkább, amelyet egy párkapcsolati és egzisztenciális válságban kaptam. Ebben az időszakban bár éltem a szentségekkel, az imádságot és a lelkiségi oldalt egyre inkább elhanyagoltam, a hitem inkább értelmi meggyőződéssé vált, mint sem személyes bizalmi viszonyrá. A tevékenységeimbe, hétköznapi dolgaimba nem engedtem be teljesen az Urat. Ekkor Isten egy meghatározó intenzív lökést adott az életemnek. Ez saját korlátaim és tehetetlenségem megtapasztalásával kezdődött, és ajándékként éltem meg, hogy az Úr egyszer csak kiemelt ebből, a jelenlétebe helyezett, és elkezdett mélyülni a hitem. Meg kellett tapasztalnom, hogy ha az Úrral való viszonyom nincs rendben, akkor igazán nem lehetek a helyemen, függetlenül attól, hogy később milyen hivatás felé mozdulok el, mégis ezzel a mélyreható és átalakító élménnyel alapozódott meg a papi hivatásom. Ez időben számos dolog rendeződött körülöttem, amit szintén Isten ingyenes tetteként éltem meg. Így lettem alapító tagja egy imaközösségnek, ekkor költöztem a jezsuita doktorandusz házba. Ekkor hívtak az Apor Vilmos Katolikus Főiskolára is tanítani, ami az Úr különös ajándéka volt, hiszen, amikor korábban teológiai tárgyakat szerettem volna oktatni, nem sikerült, amikor őszintén lemondtam róla, és odaadtam az Úrnak, akkor kerestek meg, és kértek fel rá. Ezt a folyamatos kegyelmi tapasztalatot egyfajta második megtérésként éltem meg, és ebből forrásozott a papi hivatásom, mégis alapvetőbb volt az Úr Jézussal való kapcsolatom megújítása.

A megtérésemnél és életem megújuló szakaszánál a karizmatikus megújulás hatott rám. A jezsuita életforma és az egyénileg vezetett lelkigyakorlat a mai napig közel áll hozzám, egy időben komolyan elgondolkoztam azon, hogy belépek hozzájuk. Emellett a karmelita lelkiség és szentek vonzottak, bár az nem fordult meg bennem, hogy szerzetesnek jelentkezsem a Kármelbe.

Milyen a Váci Egyházmegye papjának lenni, hogyan élte meg az első lelkipásztori éveket?

Rómából hazatérkezve a gödöllői Szentháromság plébániára helyeztek káplánnak, egy olyan helyre, amit minden fiatal papnak meg kellene tapasztalnia, hogy lássa mi a cél. Munka bőven adódik, de Istennek egy olyan kertje, amelyben igazi közösségi egyházképet láthatunk és élhetünk.

Jászkarajenőn három évet töltöttem plébániai kormányzóként, itt éltem életemben először falun, ahol egy egészen más világ tárult eléem. A népegyházi gondolkodás határozta meg a kis létszámú egyházközséget, nagy feladat itt a közösségépítés. Miközben nehézségekkel szembesültem, számos hiteles, alázatos, gyümölcsöt termő hívővel találkoztam. A helybéliek munkabírása, szorgalma tettekkészsége és segítőkészsége meghatott. Példa számomra az a parasztember, aki kőkemény munkával keresi kenyerét, és az aratást az Úrban bízva várja, imádságos lelkülettel. Tiszajenő szintén hozzánk tartozott, ahol egy még kisebb, de szeretetre méltó közösség élt. A helyi katolikus iskola lelki vezetése a feladataim közé tartozott, ez nagyon a szívemhez is nőtt. Az igazgató példászerűen vitte az iskolát, egyszerre volt családias és személyes, ugyanakkor fegyelmezett és a helyi viszonyok között kifejezetten igényes. A hittanár is nagy szívvel szolgálta az egyházat.

Ezt követően a püspök atya a dunakeszi Szent Mihály plébániára helyezett kormányzónak, valamint kineveztek az AVKF-en tudományos rektorhelyettesnek és főállású docensnek. Ez az év rendkívül fárasztónak, de örömkben is gazdagnak bizonyult, tömérdek tapasztalattal gazdagodtam, és sokat tanultam. A főiskolán a vezetőség részéről óriási munkabírást és segítőkészséget tapasztaltam, akik hozzáértéssel keresték a nehéz helyzetekben a megoldást. Dunakeszin csak egy évet töltöttem, de itt is igen ígéretesnek tűnt a közösség, számos elkötelezett és odaadó hívővel. A fiatal családokra lehet építeni, és a katolikus iskola és óvoda egyik fő erőforrása a településnek.

Említette, hogy a tudományt akkor használjuk jól, ha eszköznek tekintjük abban, hogy segítségével Istenhez vezessük az embereket. Hol vannak a tudomány és a pásztoráció kapcsolódási pontjai?

Lényegesnek tartom az igényességet a gondolkodásban, a tudományban. A mai korban a legtöbb információt nem ezzel a szándékkal

fogalmazták meg. Egy hívő ember azonban bátran belemélyedhet az igazság mélységébe akármilyen területen is dolgozik. Jóllehet mindent nem fogunk érteni, de attól nem kell félnünk, hogy a megismert valóság mélységében ellentmondásba kerül a hitünkkel. Ettől a szkeptikus és hitetlen gondolkodók tarthatnak. Így értem azt, hogy a valódi tudomány segíti az Istenhez vezető utat, a tudomány azonban önmagában nem eszköze a lelkipásztorkodásnak.

Új feladatkörében milyen tervei vannak, mit szeretne megmutatni, átadni a kispapoknak?

Marton Zsolt püspök atya azt kérte, hogy legyek jelen a saját személyemmel és gondolkodásommal. Valóban, leginkább ezt tudom adni, és nem alapvetően változtatásokat szeretnék, hanem beleállni egy feladatba a rekor atyával együttműködve. Véleményem szerint az alapoktól kell kezdeni építkezni: a legalapvetőbb a normális és természetes emberi szint, erre épülhet az elkötelezett keresztény hit, a Krisztus központúság. Ezek hiányát kell először orvosolni, és erre jöhet végül, a papi karakter, a lelkipásztori attitűd.

Nem vagyok tipikus klerikusi alkat, ez személyiségemből fakadhat, illetve abból, hogy későbbi elhívásból nőttem ki. A képzés részéről az otthonosság és a szabadság légköre is teret kell, hogy nyerjen. Felelős, kreatív, érett lelkiismerettel rendelkező és gondolkodó lelkipásztorok kellene egyházunknak. Ne kiskorúsítsunk! A kispapokat kezeljük felelős emberként, amennyire lehet, és az szintén cél, hogy ők is ekként kezeljék majd a hívőket. Nem kell, hogy egyen-papok jöjjenek ki a szemináriumokból: legyen tisztában önmagával a természetes önismeret szintjén, a karizmáival és gyengeségeivel, és az előbbieket kamatoztathassa, próbálgathassa. Nem gondolom, hogy a papnövendékek esetében csupán a hibapontokat kell számolgatni, az alkalmasság nem rossz tulajdonságok hiánya, hanem valami természetfeletti irányultság és tetterekészség, ami jelen van és fejlődik a szentelendőben. Ha valaki „túléli” mindenféle fegyelmezési probléma nélkül a szemináriumot, abból még nem biztos, hogy pap lesz. Másrészt lehet, hogy valakinek az átlagosnál többet kell küzdenie a képzés során, és később mégis kiváló lelkipásztor válik belőle. A kulcsszavak véleményem szerint: az elköteleződés, hitelesség, alázat, fejlődés, Isten Országának építése, a közösség. A szemináriumban legyen rend, de mégis váljon otthonná a hivatásra készülők számára.

Nem kollégiumi nevelő szeretnék lenni, inkább személyiséget formáló (de jó volna, ha inspiráló) előjáró, akiben ott van a tévedés lehetősége. Ugyanakkor nem gondolom, hogy egyházunknak meg kellene törni a papképzés történelmi ívét, a bölcs elődök útját kell folytatni, de más hangsúlyokkal, más eszközökkel, a jelen korszak adta lehetőségek felhasználásával. Nekünk Krisztus az első és legfontosabb. Nem adhatunk le abból, hogy alkalmas jelöltek kerüljenek ki. Hiszünk a Szentlélekben és az ő cselekvő erejében, de nem lehetünk felelőtlenek abban, hogy olyanokat ajánljunk szentelésre, akik még nem készültek fel, vagy valamilyen szempontból alkalmatlanok a szolgálatra. Nem lehet ebben a kérdésben kompromisszumot kötni, akkor sem, ha nagy a paphiány. Meggyőződésem, ha hiteles lelkipásztorok képzésére törekszünk, és nem a számuk növelésére, az hosszú távon a papi hivatások (és az elkötelezett hívők) számának emelkedését hozhatja.

(Bölönyi Gabriella, Váci Egyházmegye)

Riesz Benedek

MI A VALÓSÁG?

Amikor e sorokat olvassuk, sok minden kavaroghat bennünk. Talán számos fárasztó napon vagyunk túl, fáradtnak és kimerültnek érezzük magunkat. Talán sok öröm és néhány igazán szép pillanat ért bennünket mostanában. Talán szürkének, céltalannak tartjuk a hétköznapijainkat, elhagyatottak vagyunk, talán komoly aggodalmak, fájdalmak értek minket mostanság. Nagyon sokféleképpen lehetünk most jelen, mégis van egy közös pont ezen igen széles skálán mozgó tapasztalatokban. Az, amit átélünk, az igazán valóságos számunkra.

De a sok apró, személyes valóság mellett létezik valami átfogó, valami teljes valóság is?

Gondoljunk most egy pillanatra egy nyáresti csillagos égre! Egy felfoghatatlan méretű világegyetem apró bolygójának parányi létezője vagyok csupán. És ehhez a parányi létezőhöz személyes gondviselésével, törődésével fordul a Végtelen. Aki szavakkal le nem írható szeretet. Aki meglep és megindít. Aki tüzes szeretetével formál és lángra gyújt. Aki csodálatosan és valahogyan olyan súlyosan jelen van, közel van. Aki mindvégig hűséges. Akiben értelmet nyer létezésünk. Akire rábízhatjuk életünket. Akiért semmi sem sok.

Valóságosan az Ő isteni közösségének részesei vagyunk, tehát valóságosan szeretetreméltó és szeretetre teremtett lények vagyunk. S ebben valóságosan megélhetjük azt is, hogy gyöngék vagyunk.

Valahányszor, amikor megtapasztalom, hogy kevés és erőflen vagyok, egy úr keletkezik bennem. Nagy lehetőség ez arra, hogy engedjem, hogy ezt az űrt, ezt a kiüresedett részét a lelkemnek, személyemnek Isten töltsé be. Alkalom arra, hogy a gyöngeségen keresztül

Isten egyszerre nagy és gyöngéd ereje igazán jelenvalóvá válhasson.

Valóságosan élünk, és ebben az életben úton vagyunk. Úton Isten felé, úton egymás felé. Ez az út nem cél nélküli, küldetésünk van. Küldetésünk nem a megalkuvás, a megoszlás, a közepszerűség és az önközpontúság útjára, hanem az ingyenes sze-

retet, a nagylelkűség, az önjárandékozás, a testvériesség és az irgalom útjára szól. Küldetésünk kilépésre szólít, hogy induljunk el személyes határainkhoz, ahol jut hely a Határtalannak, és szolgálatra buzdít, hogy bátran menjünk a testi-lelki perifériákra szorult emberekhez is.

Hiszen hogyan is mehetnénk el közömbösen az elesettek mellett, amikor tulajdonképpen -valamilyen szempontból - mindnyájan azok vagyunk? Olyan emberek mellett, akiknek például nincs hová hazamenniük? Vagy olyan emberek mellett, akik senkitől sem számíthatnak néhány jó szóra?

Életünkben *valóságosan* tapasztaljuk sokszor a szenvedést is. A szenvedést, amely sokszor rejtély, megmagyarázhatatlan titok, de amelyben sosem vagyunk egyedül. Valaki a társunk lett, hogy mindenben osztozzon velünk, és hogy magára vegye terheinket. Nála van a vigasztalás, Nála a felüdülés, Nála a terheink édessé és könnyűvé válhatnak. Általa megtörtségünkben megoszthatóak leszünk, közelebb kerülhetünk másokhoz.

Valóságosan van egy meghívásunk. Életünk útja hazatérésre hív, az otthonba, a teljességbe, az örök örömbé. Amit most még csak tükör által, homályosan látunk. De én is lehetek egy kicsiny tükördarab.

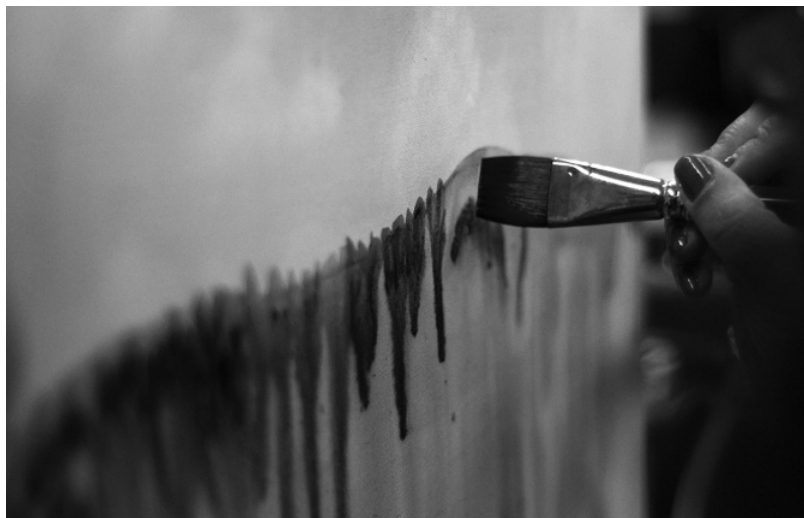
Mi is tehát a valóság? Talán az életünk valóság. Odaajándékozott élet. Kapcsolatra teremtett valóság.

Utschalott Árpád

RÖP-GONDOLAT AZ ISTENTŐL KAPOTT AJÁNDÉKOKRÓL

Mindent Istentől kaptunk. A képességeinket, vagy ha úgy tetszik talentumainkat, és az egész teremtett világot. Mindent, amit kaptunk egyszerre, egyben vissza kell adnunk Krisztus dicsőséges eljövetelekör.

Egy kicsit olyan ez szerintem, mint mikor egy kisgyermek, aki színesceruzát kapott az édesanyjától, rajzol vele neki egy képet. Boldogan dolgozik a kapott ceruzákkal és megalkotja a rajzot, majd pedig nagy mosollyal viszi az édesanyjának: „Nézd, neked csináltam!”. Az anya természetesen örül a képnek, még akkor is, ha a gyermek rajzoló képessége nem versenyez Picasso-ével. Szeretettel kapta, és tudja, hogy a gyermek – képességeihez képest – nagyon igyekezett valami szépet kihozni a kapott ajándékból, hisz ha a gyermek csúnyának ítélte volna meg a képet nem adná oda. Ilyen, amikor nem ássuk el a képességeinket és valami jóra próbáljuk használni az Istentől kapott ajándékokat, ezt a csodás teremtett világot.

Nem ez a helyzet akkor, ha elássuk magunkban a talentumainkat, és a teremtetett világot elhanyagoljuk, eltorzítjuk. Ez szerintem inkább arra hasonlít, mint mikor egy lusta tanuló dolgozatot ír, amire nem készült, és az idő végéhez közeledve konstatálja, hogy igencsak elszúrta. Idegesség és bánkódás van benne: „Most ezt adjam be?”, persze ettől függetlenül a dolgozatot be kell adni.

Arra kaptunk mindent, hogy használjuk és jóra használjuk. Az Istentől kaptuk, és neki kell visszaadnunk. Ha nem vigyázunk magunkra és a világra a számadáskor majd pirulhatunk, mint a lusta diák, vagy mint a példabeszédben a szolga, aki elásta a talentumot.

Igyekezzünk úgy kamatoztatni az Istentől kapott ajándékainkat, hogy amikor vissza kell adnunk boldogan, mosolyogva vihessük Isten elé, gyermeki szeretettel!

1 KISPAP – 2 KÉRDÉS

Csupor Márton

Van olyan élményed, amikor megérintődött Isten jelenlététől?

„Talán az egyik legemlékeztetesebbet hoznám most ide: ekkor még kántorként szolgáltam otthon, s egy hétköznapi szentmisén vettem részt, amelyen akkor épp nem én orgonáltam. Mivel kántorizálni szoktam, így nem voltam gyakori áldozó, szinte csak nagyobb ünnepeken járultam az Oltáriszentséghez. S ezen a hétköznapi szentmisén sem áldoztam, viszont valami nagyon konkrét, ám mégis meghatározhatatlan dolgot éreztem, Istennek egy rendkívül erős vonzását. Nem hallottam szavakat, hangokat, inkább egyfajta szeretetteljes emlékeztetést azzal kapcsolatban, hogy mennyire fontos és elhanyagolhatatlan dolog az Oltáriszentség vétele.”

Hogyan tapasztalod Isten jelenlétét az életedben?

„A legfontosabbnak a szentmisét tartom, melyben nap mint nap meghív minket Isten a közös találkozásra, együttlétre. Azt gondolom, Isten rengeteg arcot képes magára venni. Épp úgy fel kell tudnunk fedezni Őt egy boldog kisgyermekben, mint egy lázadó tiniben, vagy akár egy nehézsorsú hontalanban, s akár egy idős, magatehetetlen betegben is. Ebből adódik, hogy Isten igen sok lehetőséget ad arra is, hogy felfedezzük jelenlétét, s türelmesen várja, hogy e találkozások, felismerések által egyre erősödjék a vele való kapcsolatunk. Még ide szeretném hozni nehézségeinket is. Fontosnak tartom, hogy életünk bármiféle küzdelme közepette is fel tudjuk fedezni Istent, aki mindig mellettünk van, s irgalmas jóságában megsegít minket a mi sajátos kereszthordozásinkban.”

Rátkai István

Mások számodra a mindennapok, amikor azokat igazán Istennel együtt éled?

„Amikor meg kérdezik tőlem, hogy miért szeretnék pap lenni, akkor legtöbbször azt válaszolom azért, hogy megmutassam Isten és ember kapcsolata lehet jó. De még milyen jó! Ahogyan egyre inkább törekszik az ember az Istent megismerni, felfedezi az ő csodálatos szeretetét, egyre inkább több csodát, kegyelmet fedez fel a saját életében. Természetesen nem mindig könnyű ráhagyatkozni Istenre, bizony nem könnyű a nehézségek között felfedezni Isten jelenlétét. Ilyenkor igyekszem Jézus utolsó mondatát felidézni: „Én veletek vagyok minden nap a világ végéig.” Valóban, ha eszembe vésem, hogy velem van, akkor egy óriási tehertől szabadul meg a lelkem, olyan nyugalmat találok benne, melyet semmi, és senki más nem tud megadni. Velem van, velem örül, velem szenved, bátorít, vigasztal, megerősít. Én törekszem rá, hogy ezt minél többször felfedezzem, s egyre inkább vágyakozom vele együtt lenni, aki olyan békét, kegyelmeket ad, melyet az ember meg sem tud fogalmazni. Kívánom, hogy mindenki felfedezze Isten szeretetét, mert Isten a Szeretet.”

Van olyan élményed, amikor megérintődtél az Isten jelenlététől?

„Az életünkben számtalan nehézséggel találkozunk, sok problémát kell megoldanunk. Manapság a vírus helyzet sok kérdést vet fel bennünk. Sok bizonytalanság merül fel az ember lelkében. Bennem is.

Gyakran nem is tudok szabadulni a bizonytalanságtól a karanténban, gyakran csak a rosszat látom, hiába igyekszem imádkozni, elmélni, ahogy bele kezdek a mindennapi dolgokba ismét előkerülnek a kérdések, a bizonytalanságok, az aggodalmak (szeretteimért, az emberekért, a világért). Egy ilyen alkalommal már sokadszorra sóhajtottam fel, hogy mikor lesz ennek vége? S ekkor rám ír egy közeli barátom, akivel már jó ideje nem beszéltem. Elmondta, hogy felesége gyermeket vár. Óriási öröm fogott el, olyan jó volt együtt örülni a barátommal. Elfelejtkeztem a vírusról, a nehézségekről, s csak az öröm volt, s van a szívemben. Ebben a pillanatban Istenre gondoltam, aki megint egy váratlan szituációban ajándékozott meg, s ezen ajándék által újabb buzdítást adott nekem, hogy vegyem észre a jó dolgokat, a kegyelmeket, amelyek ott vannak a mindennapokban, de gyakran a nehézségek közepette elfelejtem őket. S a karantén megtelt örömmel, álmokkal, vágyakkal, de ami a legfontosabb reménnyel. Ne féljete!”

Szabó Gábor

Van olyan élményed, amikor megérintődél az Isten jelenlététől?

Egyszer kirándulni mentünk plébánosommal, és egy hegy tetején szentmisét ünnepeltünk. Sokakért imádkoztunk, és közben megéreztem azt a Szeretetet, amely körülvesz minket és jelenvalóvá vált a kenyér és bor színében. Rendkívüli körülmények között, ketten voltunk csak – és az Isten. Azóta az a kő, ott a hegy tetején - mely „oltárkővé vált” - mindig ezt az Istennel való találkozást juttatja eszembe.

Mit (illetve talán pontosabban kit) jelent számodra Isten?

Ő az Atya az árvaságban – Ő a Fiú a gyermektelenségben – Ő a Lélek a kiüresedtségben – Ő a Teremtő a végtelenben – Ő a Barát a csendben –

Ő az Alfa és az Ómega a létben – Ő a Megváltó a bűnben – Ő a Kegyelem az elesettségben – Ő az Irgalom a sebzettségben – Ő az Élet a halálban – Ő a Zálog a föltámadásban – Ő a Minden mindenben – Ő az Élet az életben – Ő az Én az énben.

Utschalott Árpád

Hogyan hallottad meg Isten hívását a papi életre és szolgálatra? Volt, amikor úgy érezted, hogy Isten egészen közel van?

19 éves voltam, szakácsnak tanultam, mellette megvolt a lehetőségem a szolgálatra, szóval zajlott az élet. Egy nagymarosi ifjúsági találkozón éppen szentségimádás volt. Egy atya elmélkedést vezetett, külön kitérve rá, hogy ha Isten másfelé indít az elmélkedés közben, inkább arra terelődjünk, nem muszáj az ő szavait követni. Nem tudtam belehelyezkedni abba, amit az atya mondott, pedig megpróbáltam, de ebből csak görcsös erőlködés lett. Jobb híján csak néztem az Oltáriszentséget. Aztán még mindig néztem. Viszonylag hirtelen elfogott egy nehezen

leírható érzés, mintha a Szentség és én két erős mágnesként vonzódnánk egymáshoz. Mindketten egyhelyben voltunk és mégis közeledtünk egymáshoz. Valahonnan nagyon mélyről törtek fel belőlem a „papnak hív” szavak. Nem tudtam másra gondolni, annyira specifikus volt az érzés. Lesokkolt. A szentségimádás után a programban műhelyfoglalkozás volt. Nem mentem egy műhelyre sem, helyette Nagymaros utcán sétálgattam. Póbáltam megfogni egy épkézláb... tulajdonképpen bármit a fejemben, de az érzések és a gondolatok csak kavarogtak. Képtelen voltam bármi-re is gondolni néhány órán keresztül. A találkozó után néhány barátommal összeültünk és elmeséltem nekik az egészet, majd az ezután következő két évben foggal körömmel küzdöttem

a papság gondolata ellen - utólag visszagondolva egyszerű megtalálni az okát: megijedtem – és egy harmadik évet töltöttem úgy, hogy rábízтам az Úrra az egészet. Aztán jött 2019 nyara. Az utolsó vizsgám hétfői napra esett, azon a héten kezdődött két hét napközis tábor az otthoni, a kartali plébánián, ahol én segítőként jelen voltam. Egy rövid hétvége után Szécsénybe mentem, egy lelkigyakorlatra, amit a főiskola szervezett. Onnan péntek délután értem haza és szombat délután már a Galgamenti Nagyboldogasszony Ifjúsági Közösség táborában voltam, segítőként. A tábor után két nappal négynapos 'turnéra' mentünk egy gödöllői színtársulattal. Elrepült a nyár két hónapja. Hogy jön ez ide? A kartali táborban a szolgálatban jelen volt az Isten, a lelkigyakorlatban lelkileg nagyon sokat töltődtem, a közösségem táborában pedig mind szolgálatban, mind töltődésben megtapasztaltam az Istent. Mondhatni, a lelki-akkumulátorom 150%-os töltöttségen volt. Augusztus elején egy kirándulás alkalmával váratlanul (éppen bámultam ki a buszablakon) bekúszott újra az agyamba és a szívembe a kérdés: „Jössz?”. Túltöltöttségem a tetőfokára hágott és magamban csak annyit mondtam: „Jövök Uram, ha Te is akarsz.”

Pongrácz Benedek

MERÜLÖK

Keresem a pusztát, melyben az élet virul,
Keresem az éjszakát, hol fáklya pislákol,
Keresem a tömeget, miben egyedül lehetek,
Keresem az utat, mely semerre sem vezet.

Mit keresek én itt?

Pont én? Pont itt?

Tovább megyek...

És elmerülök a végtelen tenger végtelen cseppjében.

Pongrácz Benedek

ÓDA A PUSZTASÁGHOZ

Te, kit szívem vágya mindennap emleget;
Oly messzinek tűnsz, s mégis itt vagy közel.

Te, kiben hangom messze elszáll,

S mindig akad ki válaszul kiállt.

Te, ki magányos szeretetben kíséred a vándort,

Utat nyitsz annak, ki keresi a pásztort.

Te gyönyörű! Te fájdalmas! Te kegyelmes!

Kereslek téged, mert mindened sejtelmes!

Keresem benned a csendet, a kiáltót,

Mi elvezet engem az igazi világhoz.

Rátkai István
CSENDES ÉJ

Csak egy Titokról beszélek,
 Ebben élek és remélek,
 Nem lehetetlen feladat,
 De le kell győznöd magadat.

El kell veszítsed magadat,
 S ami neked majd megadat,
 Életeden az túlmutat,
 Járd a Békével utadat.

Rátkai István
DECEMBER 15.

Tél és hó volt tisztán decemberi,
 Szép és csendes volt, igazi ádventi.
 De az este nem volt emberi,
 Egy ifjú épp az életét menti.

A hóban véres kereszt elejtve,
 Mellette egy fiatal elesve,
 Haldokló pap a földön felejtve,
 Nem rég indult beteget keresve.

Bátran szent hivatását végezte,
 Miközben megtalálta végzete.
 Krisztusát kezével fedezte,
 Gyilkosait a harag vezette.

Vérbe fojtva hideg földön fekve,
 Lelkét lassan csendben kilehelte.
 A mártír felnéz kissé felfekve,
 S Krisztusát az égben már megölelte.

Utschalott Árpád

ISTEN FEGYVERZETE

Nem félem a sátánt, gonosz ellenséget,
Isten az én Uram, csak benne remélek.
Az ördög bűnre hív, áskálódik, csábít,
de Istennél van mind, amit szívem áhít.

Felövezem magam igazság övével,
nem gátol hazugság, álnok erejével,
bűnbánatnak vértjét mellemre felöltöm,
hogy szívem mélyére kárhozat ne törjön.

Lustaság hatalma nem tör életemre,
a sarum a készség, megállok ellene,
nem győzhet a kétely s bizonytalanságok,
hitnek pajzsa mögött erősen megállok.

Üdvösség sisakját homlokomra teszem,
kárhozat fiának nincs hatalma bennem,
a Lélek kardjával, Isten Igéjével
szembeszállok bármily gonosz ellenséggel.

Hogy Te szent igédet hirdethessem bátran,
légy velem Istenem, Te légy erős váram,
segíts meg a harcban, hozzád száll az ima,
ó, Atya, Szentlélek, és Istennek Fia.

KISPAPOK NYÁRI ÉLMÉNYEI – SZEMÉLYES BESZÁMOLÓK

A 20. imatábor margójára – Pongrácz Benedek

Nem az első alkalom, hogy az idei táborról írok, s talán minden írás róla más. Az azóta eltelt idő a szívemben még jobban beleásta a hét minden örömét, vidámságát, fáradságát, s minden momentumát. Oldalakon keresztül tudnék írni mindarról, amit átéltem ott, most mégis két dolgot emelnék ki a táborból.

Az egyik, hogy sok, életszagú, hétköznapi élethez köthető tanúságtételt hallottunk a fiatalabb generációtól. Tanítottak minket az ő példájukkal, egy-egy tapasztalatukkal, s volt bátorságuk ezt megosztani 200 emberrel. És nem nagy dologra kell ilyenkor gondolni! Egy elmaradt kirándulás utáni vágy kiheverése vagy egy hirtelen jött segítségnyújtás esetleg sportsérülésből való felépülés.

A másik dolog maga a közös időtöltés volt. A nevetés a vicces feladatokban, a szív kitérése az ima idején, az odafigyelés és hallgatás a

személyes beszélgetések-kor. Jó volt megtapasztalni, hogy sok helyről gyűltünk össze, sok dologgal a szívünkben, mégis talán kijelenthető, hogy mindannyiunk szívében megérett a gyümölcs, amelyet Szent János is említ evangéliumában.

Egy ifjúsági zarándoklatról – Molnár Ádám

2020 júliusában immár negyedik alkalommal került megrendezésre a Görögkatolikus Metropólia és a Miskolci Görögkatolikus Ifjúsági Fórum szervezésében fiatal felnőttek számára a 22+ zarándoklat Tokaj és Máriapócs között.

Számomra már évek óta fontos szerepet tölt be a zarándoklás. Elmúlt 10 év minden nyarán részt vettem egy Máriapócsra tartó zarándoklaton és Istennek hála ez idén sem maradt. A tavaszi helyzet után ezt a zarándoklatot különösen is fontosnak éreztem, hiszen öröm volt végre társaságban lenni, együtt imádkozni és hálát adni. Felemelő érzés annak tudatában lenni, hogy 100 vagy akár annál is több fiatal felnőtt együtt zarándokol, együtt énekel és fohászkodik a Szűzanyához.

Azért szeretem az ilyen alkalmakat, mert lehetőség nyílik új embereket megismerni, a régi, már rég nem látott barátokkal találkozni, de a csendes szakaszokon időt tudunk tölteni Istennel, megfogalmazni felé hálánkat, kéréseinket, és mindezt a természet lágy ölén, ahol elámulhatunk Istenünk csodálatos művén.

A fárasztó napok végén pedig, amikor már a távolból meglátjuk a máriapócsi kegytemplomot, szinte egy új erő tölt el, és őszinte szívvel tudjuk énekelni a Mária-énekeket.

Visszatekintve akár az idei, akár a korábbi zarándoklatokra, mindig volt egy személyes cél amiért fel tudtam ajánlani ezeket a napokat, és megérkezve a Szűzanya kegyképéhez, feltekintve rá mindig egy különös érzés fog el, mégpedig, hogy hazajöttem, hogy Édesanyám szeretettel fogad és hallgat meg. Számomra ezért a pillanatért megérte megtenni a hosszabb vagy rövidebb utakat, és ugyan testileg elfáradva, de lelkileg mindenképpen feltöltődve tudok elköszönni az Istenszülőtől, bízva abban, hogy legközelebb is visszajöhetek.

Néhány szó a nyárról – Riesz Benedek

Nagyon hálás vagyok ezért az élményekben és találkozásokban gazdag nyárrért! Olyan jó volt megtapasztalni a Jóisten gondviselését, közelségét mindezekben!

Nehéz lenne egy konkrét pillanatot kiemelni a nyári hónapokból. Sok táborot szervezhettem, vagy lehettem azokban jelen, számos lelki programról is gondoskodhattam – igazán csapatmunkában az Úrral! Szép emlékek számomra a különféle helyszínek, ahol – akár ismeretlenül is – hihetetlenül nagy nyitottsággal, szeretettel ajándékoztak meg; azok a beszélgetések, ahol – teljesen érdemtelenül – olyan mértékű bizalommal fordultak felém, mint talán igazán kevesek felé; azok az alkalmak, ahol együtt kerestük Istent, az Ő személyét, a párbeszédet, s eközben oly gyakran láthattam másokon örömet, békét és mély megérintődést.

És azt hiszem, itt most kevés a betű. Nem lehet szavakkal leírni azokat az arcokat, amelyek belefeledkeztek az Oltáriszentség jelenlétébe. Nem lehet kifejezni azt, ahogy sokan elképesztően megrendültek, megindultak az imában létrejövő valódi találkozásban. Nem lehet megfogalmazni az Isten megdöbbenő közelségének tapasztalatát. Nem lehet beszámolni sok hajnalig tartó beszélgetésről, rengeteg új, bizalmas kapcsolatról, a közösségi életben megtapasztalható testvéri szeretetről és vidám pillanatokról sem.

De a jó hír az, hogy a mindent felülmúló Szeretet velünk van és velünk is marad, nem szűnik meg mindnyájunkat meglepni, megérinteni, megajándékozni és túlcsoorduló mértékkel mérni! :)

Egy ST tábor tapasztalatai – Mesics Richárd

Már másfél éve nem voltam cserkész táborban, vajon bírni fogom a tempót? Nem is ismerek senkit, ki fogok jönni a többiekkel? És a kiképzők? Fogom bírni az alváshiányt? (Hú, de sok a szűnyog, mikor kezdik az irtást?) Hogyan fognak viszonyulni a társaim a hivatásomhoz? És lesz egyáltalán időm imádkozni?

Ilyen és ehhez hasonló kérdésekkel indult útnak egy friss másodéves székesfehérvári kispap, (aki ne kérdezzétek, hogyan került a KELETiekhez), a 28/A csekészsegédtiszti vezetőképző táborba, ahol megannyi élménnyel, tapasztalattal, válasszal, jó baráttal és egy kagylóval gazdagodott.

Szóval így indult útnak oda. Na és vissza? Úgy, hogy ez elképesztően jó volt!

Jó volt együtt képződni, összedolgozni, keveset aludni, (szűnyogot irtani nem), tábortűzet rakni, körülötte énekelni, műsort alkotni, dalolva menetelni, cserkészíngben létezni, sátorban aludni, szabadban élni, létrát mászni és manókkal dacolni.

Igen. Hogy érted azt, hogy nem érted? Hát, a lehetőség adott. Én csak annyit mondhatok, hogy érdemes utánajárni :)

ÉLET A SZEMINÁRIUMBAN – ELSŐ FÉLÉV

Röviden beszámolunk szemináriumunk első félévének néhány eseményéről.

A nyáron számos szép élménnyel gazdagodhattunk, melyekről az előző cikkben számoltunk be részletesen.

Szeptember első hetében újra találkoztunk, mindnyájan beköltöztünk. Csatunkat idén tíz új kispap gazdagítja – Isten hozta őket!

Szeptember első hétvégéjén Bíboros atya megáldotta a felújított egyetemi templomot, mely a mi közösségünknek is otthona.

Az év első rekollekcióján Bellovics Gábor SJ atya volt vendégünk, aki többek között arról is beszélt, hogy mi ad nekünk életet?

Nem sokkal később kis csapatunk evezni volt a Szigetközben – ez is igen jó élmény volt!

Az új félévben is elindult a Filmklub, emellett a havi rendszerességű görög rítusú liturgiára közös proszfora-sütéssel is készültünk.

Megkezdődött a házi sportbajnokságunk, mely során fél évig különféle versenyszámokban küzdhetnek az egyéni és csapatos indulók. Emellett szabadidőnkben szívesen szervezünk röplabda- vagy foci-meccseket is.

Megalakult az évről évre megújuló MEI is, mely a szeminárium kulturális és közösségi életét törekszik gazdagítani. Számos közös alkalmon, grillezésen, a World Press Photo és a The bodies kiállítás megtekintésén vagyunk túl mindeddig, folyamatos fejlesztés alatt áll a könyvtár, aktívabbak lettek a virtuális felületeink, és szemináriumi pulóverek is elkészültek :)

Megkezdjük külsős szolgáltatainkat is – vasárnaponként plébániákat látogatunk, szentmiséken segédkezünk, a jelenlévőkkel találkozunk, beszélgetünk, közösségi alkalmakat tartunk. Szerdánként szintén sokan önkénteskedünk, van, aki hajléktalanoknak ételosztásban és a kapcsolattartásban működik közre, más például hittanos alkalmakról gondoskodik.

Hagyományos módon sor került a Koncentráléra is, mely során minden új lakó a ház teljes jogú tagjává vált.

Október első napjaiban tartottuk Nyílt esténket a papi hivatás iránt érdeklődőknek – rövidesen várható következő alkalmunk is. Ezeken az estéken misén veszünk részt, beszélgetünk, bejárjuk a házat, és együtt vacsorázunk.

Október 8-án ünnepeltünk kápolnánk búcsúját – ilyenkor hagyományos módon újmiséis atyák, a szeminárium egykori növendékei mutatják be a szentmisét.

Többféle kurzuson is részt vehetünk, rendszeres önismereti napok és egy gyermekvédelmi nap szolgáltatta az egyetemen túlmutató fejlődésünket ebben az időszakban.

Szentségimádást is szerveztünk – ez is egy szép alkalom, gazdag találkozási lehetőség volt.

Ez év márciusa óta működtetett imaszándék-gyűjtő akciónkat továbbra is fenntartjuk, mindeddig több mint 1000 kérést, gondolatot foglaltunk imáinkba.

Az őszi eseményeit egy közös kirándulás zárta, a Börzsönyben jártunk.

Krisztus Király ünnepén öltötték fel a reverendát a szeminárium másodéves kispapjai.

“Most még csak tükör által, homályosan látunk, akkor majd színről színre” (1Kor 13, 12). Rektorunk, Balázs atya beszédében arra buzdította őket, hogy a reverendával öltsek magukra Krisztust, és hogy hivatásukban váljanak egyre inkább az Ő tükreivé.

Adventi készülletünket pedig Ambrózy Tamás atya rekollekciója, filmklub, szentségimádás, közös koszorúkészítés és gyertyagyújtás, sőt forraltborozás is gazdagítja.

Finta Zsolt

MÁR NAGYON VÁRTAM BEÖLTÖZÉSEM NAPJÁT

Már nagyon vártam a beöltözésem napját, szinte már visszaszámoltam, legalábbis az utolsó kilenc napban, mivel Pio atya „ellenállhatatlan kilencedével” kértem minden este Jézustól, hogy méltón viseljem a reverendát.

Spirituális atyával is készültünk, a beöltözés analógiájáról szólt hozzánk. Olyan ez, mint amikor egy párkapcsolatban már nyíltan vállaljuk az „együtt járást”, az emberek előtt is megfogjuk egymás kezét, ennek a jele a reverenda a világnak – már nyíltan Jézushoz tartozom.

A beöltözés előtt inkább úgy éreztem magam, mint egy vőlegény, hiszen a beöltözési keresztapámmal együtt készülődtünk, én az öltönyöm igazítottam, ő pedig a reverendát igyekezett szépen összehajtani, aztán pedig próbálgatta, hogy a galléros ingemre hogyan adja fel majd a kollárét (mely annak az igának a jele, amibe a fejemet hajtottam).

Este asszisztencia próba volt, aztán izgatottan tértem nyugovóra. Másnap a kápolnában elmélkedtem azon üvegablak előtt, mely a beöltözést ábrázolja – a szemináriumi kápolna hat ólomüveg ablakán láthatóak a papsággá válás főbb állomásai – Jézus bizalommal teli tekintettel nyújtja a beöltözendőnek a cingulumot – mely a tisztaságot jelképezi.

A beöltözés napja éppen az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusra készülődő Világméretű Szentségimádás napjára esett, így a beöltözési szentmise előtt egy órával mi kispapok olvastuk fel Vianney Szent János (a plébánosok védőszentje) gondolatait, akinek a csontereklýje éppen ezen a napon érkezett szemináriumunkba. Ez számomra iga-

zán bensőségessé tette a felkészülés utolsó óráját.

Az ünnepi szentmisén reverendákkal kezünkben vonultunk be az asszisztencia tagjaival együtt, de még a templomtér első soraiban foglaltunk helyet, ahol külön szólított minket a spirituális atya, álljunk fel a beöltözés szertartására. A reverendák megáldását követően nyakkendőnket és zakókat levéve, a beöltözési keresztapánk segítségével öltöztünk be. Aztán csatlakoztunk a többiekhez a szentélybe.

Rektorunk, Balázs atya arra buzdított minket, hogy a reverendával öltösködjünk Krisztust, és hogy hivatásukban váljunk egyre inkább az Ő tükreivé.

Mivel a NEK Médiaközpontja az Egyetemi templomunk szentégimádását közvetítette világszerte, az azt követő szentmisébe is bekapcsolódhattak rokonaink, barátaink, illetve a világon bárhol élő keresztény testvérek – ezt bizonyítja a gratulációk sora közt pl. Dunaszerdahelyről érkezett jókívánság is.

Spirituális atyától kaptunk egy hagyományos imádságot, ami a reverenda felvételekor szokás mondani, ebben találtam meg a beöltözés lényegét: *Öltöztessen fel engem az Úr az új emberbe, aki Isten szerint teremtetett, igazságosságban és az igazság szentségében. Amen*

MEGÚJULT A MEI KÖNYVTÁR

2019 őszén a KPI Magyar Egyházirodlalmi Iskolája belefogott a MEI könyvtár megújításába. Ennek keretében a könyvtár galériáján új tanulóteret alakítottunk ki; négy új íróasztal segíti az eredményes tanulást. Nagylelkű támogatóinknak köszönhetően több száz új könyvvvel bővült a könyvtárunk. Bővült tudományos könyvek és lelkiségi művek százával egyaránt. Illetve a polcokon még katalógizálatlan könyveink is bekatalógizálásra kerültek. Új társasjátékok érkeztek, melyek segítségünkre vannak a kapcsolódásban és az összekovácsolásban egyaránt.

Külön köszönetet szeretnénk mondani *Paulik Péter* úrnak, aki segített könyvtárunk rendszerezésében, a könyvtárunk átláthatóságának fejlesztésében.

Szeretnénk megköszönni minden támogatást, amellyel támogatták könyvtárunk megújulását:

Ft. Dr. Véghseő Tamás atya a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola rektora,

Farkas Olivér úr a Szent István Társulat igazgatója,

Danka Miklós úr az Ursus Libris kiadóvezetője,

Ft. Dr. Perger Gyula atya a Martinus Könyv- és Folyóirat Kiadó vezetője és *Csuti Tamás* úr a Martinus Könyv- és Folyóirat Kiadó kereskedelmi ügyintézője,

Hejreczki Kornél úr a Harmat Kiadó vezetője és *Pötördi Éva* asszony a Harmat Kiadó munkatársa,

Horváth Árpád SJ atya a Jezsuita Kiadó főszerkesztője és *Jenei Gyöngyvér* asszony a Jezsuita Kiadó szerkesztője munkatársa,

Dejcsics Konrád OSB atya Pannonhalmi Főapátság Bencés Kiadó kulturális igazgatója és *Tóth Henriett* asszony Pannonhalmi Főapátság Bencés Kiadó kiadói munkatársa.

A KÖZPONTI PAPNEVELŐ INTÉZET NÖVENDEKEINEK NÉVSORA

0. évfolyam

Mario-Cristian Karna	Temesvári Egyházmegye
Ioan-Marian Motolan	Temesvári Egyházmegye

I. évfolyam

Csiki Ferenc Patrik	Székesfehérvári Egyházmegye
Csupor Márton	Szombathelyi Egyházmegye
Farkas Ákos	Váci Egyházmegye
Hasap Ferenc	Székesfehérvári Egyházmegye
Utschalott Árpád	Váci Egyházmegye

II. évfolyam

Finta Zsolt	Váci Egyházmegye
Mesics Richárd	Székesfehérvári Egyházmegye
Németh Norbert	Szombathelyi Egyházmegye

III. évfolyam

Pongrácz Benedek	Szombathelyi Egyházmegye
Rátkai István	Szombathelyi Egyházmegye
Riesz Benedek	Esztergom-Budapesti Főegyházmegye
Vörös Dániel	Szombathelyi Egyházmegye

IV. évfolyam

Bakos Áron
Molnár Ádám
Szabó Gábor
Szarka Zoltán
Szlama Ákos

Székesfehérvári Egyházmegye
Miskolci Egyházmegye
Váci Egyházmegye
Kaposvári Egyházmegye
Székesfehérvári Egyházmegye

V. évfolyam

Arany Ferenc
Bársony Árpád
Csuja Gergely Zoltán
Gaál Richárd
Szabó Csaba

Székesfehérvári Egyházmegye
Esztergom-Budapesti Főegyházmegye
Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye
Hajdúdorogi Főegyházmegye
Nyíregyházi Egyházmegye

VII. évfolyam

Majlát Tihamér

Szombathelyi Egyházmegye

Egyesületünk programjainak, a könyvállomány fejlesztésének további támogatását köszönettel vesszük, szívből hálásak vagyunk érte!

A Magyar Egyháziroldalmi Iskola bankszámlaszáma:
CIB 10700691-69426531-51200002